

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา
Assessment of Stakeholders' Needs and Expectations towards the
Master of Arts Program in Religion and Philosophy, Burapha University

พิชญรัตน์ เหมนาไลย
บุญรอด บุญเกิด
ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
สถาพร ไปเหนือ

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย เงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2568

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา
Assessment of Stakeholders' Needs and Expectations towards the
Master of Arts Program in Religion and Philosophy, Burapha University

พิชญรัตน์ เหมนาไลย
บุญรอด บุญเกิด
ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
สถาพร ไปเหนือ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อเรื่อง : การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้วิจัย : พิชญรัตน์ เหมนาไลย, บุญรอด บุญเกิด, ชัยณรงค์ ศรีมันตะ, สถาพร ไปเหนือ

หน่วยงานสังกัด : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ปีงบประมาณ : 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา 2) เพื่อสังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก จำนวน 21 คน ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน นิสิตปัจจุบัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวประเด็นคำถามการสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา มีความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ด้านสมรรถนะและด้านคุณลักษณะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณธรรม จริยธรรม 2) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สังเคราะห์ได้จากความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 2.1) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญา อย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ วิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคม อย่างมีเหตุผล สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคม มีความรู้ ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและ ชีวิตประจำวัน เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและ ส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ 2.2) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะ ทางด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ 2.3) ด้านจริยธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ การให้เกียรติตนเองและผู้อื่น การเคารพซึ่งกันและกัน และเคารพในความแตกต่าง 2.4) ด้านคุณลักษณะบุคคล ได้แก่ มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ เป็นมิตร มีเหตุผล มีความเป็นผู้นำทั้งทางความคิดและการกระทำ กล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ มีความ รับผิดชอบต่อสังคม มีการสื่อสารที่ดี ยอมรับความแตกต่างในสังคม มีค่านิยมยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง

3) แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญามหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ ศึกษาความต้องการและความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตอบโจทย์สังคมปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรที่มีลักษณะของการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์และเชื่อมโยงความรู้หลายด้าน เพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตร คณาจารย์ประจำหลักสูตรมีการศึกษาและพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเป็นไปเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรองรับการพัฒนาหลักสูตร

คำสำคัญ: ความต้องการ, ความคาดหวัง, ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, ผลลัพธ์การเรียนรู้

Research Title : Assessment of Stakeholders' Needs and Expectations towards the Master of Arts Program in Religion and Philosophy, Burapha University

Researcher : Pitchayarat Hemnalai, Boonrod Boongird, Chainarong Srimanta, Sathaphorn Painuea

Organization : Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

Year : 2024

Abstarct

This research aimed to: 1) assess the needs and expectations of stakeholders regarding the Master of Arts Program in Religion and Philosophy, Burapha University; 2) synthesize learning outcomes based on these needs and expectations; and 3) propose development guidelines for the Master of Arts Program in Religion and Philosophy, Burapha University. This was a qualitative research study utilizing focus group discussions and interviews. Key informants were divided into two groups: 21 external stakeholders, including employers of graduates, parents, and alumni; and 11 internal stakeholders, consisting of faculty administrators, instructors, and current students. Research instruments included focus group discussion guidelines and structured interview forms. Data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed: 1) Stakeholders of the Master of Arts Program in Religion and Philosophy, Burapha University, expressed needs and expectations related to two main aspects of the curriculum: competencies and attributes. These included knowledge, skills, and ethics. 2) The synthesized learning outcomes derived from stakeholder needs and expectations comprised: 2.1) Knowledge: a thorough understanding of religious and philosophical principles; the ability to apply religious and philosophical knowledge; the capacity for rational analysis of religious situations in society; the integration of religious and philosophical knowledge with the society; research knowledge in religion and philosophy for creating new knowledge and applying it in work and daily life; and the dissemination of religious and philosophical knowledge through new technologies and media to effectively reach and promote learning among younger generations. 2.2) Skills: self-directed learning, critical thinking, communication and questioning, technology, and foreign language skills. 2.3) Ethics: honesty towards oneself and others, responsibility towards oneself and duties, respect for oneself and others, and mutual respect and

respect for diversity. 2.4) Personal Attributes: possessing a credible and friendly personality, being rational, demonstrating leadership in thought and action, being assertive and decisive, having social responsibility, possessing good communication skills, accepting societal differences, and upholding righteous values. 3) The proposed development guidelines for the Master of Arts Program in Religion and Philosophy, Burapha University, included: studying the needs and expectations of both internal and external stakeholders; developing a modern curriculum that meets current societal demands, aligns with global situations, and possesses a unique identity; managing learning within the curriculum in a manner that represents interdisciplinary integration and connects various areas of knowledge; increasing publication of the program; and ensuring that program faculty continuously study and develop themselves to meet established criteria, supporting curriculum development.

Keywords: Needs, Expectations, Stakeholders, Learning Outcomes

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัย เงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สัญญาเลขที่ Huso 07/2567

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือที่ดีจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้การสนับสนุนส่งเสริม ให้คำปรึกษาแนะนำสิ่งอันเป็นประโยชน์แก่การวิจัย คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขขลิ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล อาจารย์ประจำหลักสูตร สังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ วัฒนะ อาจารย์ประจำวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพมากขึ้น และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน นิสิตปัจจุบัน ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย เสียสละเวลาในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มและให้การสัมภาษณ์ เป็นอย่างดี ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ การวิจัยที่ตั้งไว้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวังและการพัฒนาหลักสูตร.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิต.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	24
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	25
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	26
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	28
กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
การสร้างเครื่องมือวิจัย.....	30
การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	31
การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลการวิจัย.....	35

	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	36
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	36
ผลการวิจัย.....	36
ตอนที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา.....	36
ตอนที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา.....	45
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา.....	56
5 อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย.....	62
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	68
ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้.....	68
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	68
บรรณานุกรม.....	69
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย.....	74
ภาคผนวก ข ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัย.....	78
ภาคผนวก ค เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา.....	85
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย.....	87
ภาคผนวก จ ตัวอย่างเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย.....	94
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
ประวัติย่อของคณะผู้วิจัย.....	103

สารบัญญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	25
4.1 แผนภาพแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา.....	61

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านความรู้).....	16
2.2	รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านทักษะ).....	17
2.3	รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านจริยธรรม).....	19
2.4	รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านลักษณะบุคคล).....	20
4.1	ความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านสมรรถนะของมหาบัณฑิต.....	37
4.2	ความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิต.....	40
4.3	ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านความรู้ (Knowledge).....	45
4.4	ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านทักษะ (Skill).....	49
4.5	ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านจริยธรรม (Ethics).....	52
4.6	ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character).....	54
4.7	แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายนอกและภายใน.....	57

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นภาควิชาที่เปิดหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตที่มีความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญา แห่งเดียวในภาคตะวันออก โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่มหาวิทยาลัยบูรพาตระหนักถึงความสำคัญ ในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งในปีการศึกษา 2539 คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ในขณะนั้น ได้นำเสนอหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ต่อคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อปรับเข้ากลางแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ ในปีการศึกษา 2541 ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เปิดรับนิสิตสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คณะบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงได้มอบหมายให้รองคณบดีฝ่ายวิชาการ เป็นผู้รับผิดชอบ พิจารณาร่างหลักสูตร ฯ ซึ่งการร่างหลักสูตรนั้นได้ผ่านรองคณบดีฝ่ายวิชาการมาหลายท่าน จนกระทั่ง ในปีการศึกษา 2543 ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา จนสามารถเปิดรับนิสิตในระดับปริญญาตรี วิชาเอกศาสนาและปรัชญา (รุ่นแรก) ได้ ในภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2544 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จากนั้นสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ได้พัฒนามาโดย ลำดับและยกสถานภาพจาก "สาขาวิชา" เป็น "ภาควิชา" ในวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ทำให้ มีศักยภาพและความเข้มแข็งในการผลิตบัณฑิตมากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2555 ภาควิชาศาสนา และปรัชญาได้ขอเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา คือ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา ปรัชญา และได้เปิดรับนิสิตรุ่นแรกในปี พ.ศ. 2556 แต่ในปี พ.ศ. 2560 ก็ได้ทำการปิดหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา เพื่อพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการ ของสังคมมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2563 ภาควิชาศาสนาและปรัชญา ก็ได้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิตใหม่อีกครั้ง และมีการเปลี่ยนชื่อสาขาวิชาใหม่จาก “สาขาวิชาปรัชญา” เป็น “สาขาวิชา ศาสนาและปรัชญา” จากนั้นได้ทำการเปิดรับนิสิตอย่างต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน (ภาควิชาศาสนาและ ปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2566)

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ในปัจจุบันนี้เป็นหลักสูตร ที่มุ่งผลิตมหาบัณฑิตที่มีองค์ความรู้ทั้งทางด้านศาสนาและปรัชญา โดยหลักสูตรได้กำหนดปรัชญาของ หลักสูตรไว้ว่า “ผลิตมหาบัณฑิตทางศาสนาและปรัชญาเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจหลักการ คิดวิเคราะห์ สร้างโลกทัศน์บนฐานของเหตุผล สามารถวิพากษ์และเข้าใจคุณค่าสาระสำคัญของ ศาสนาและปรัชญา และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม” อีกทั้งยังมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อผลิตนักวิชาการและนักวิจัยที่สามารถใช้องค์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อตอบสนองความ ต้องการของสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรแล้ว มหาบัณฑิตจะมีสมรรถนะ ดังนี้ คือ 1) มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต และ จรรยาบรรณในทางวิชาการ 2) มีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการทัศน์ทางศาสนาและปรัชญาอย่างลุ่มลึก เพื่อผลิตงานวิจัยหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ 3) มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัยประเด็นปัญหา

ทางศาสนาและปรัชญาอย่างมีเหตุผล 4) สามารถนำความรู้ทางศาสนาและปรัชญาไปใช้ในการวิเคราะห์แก้ปัญหา ปรับตนเองให้เข้ากับสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และ 5) มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านศาสนาและปรัชญาโดยใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างเหมาะสม และสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2564)

ปัจจุบันภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการเปิดรับนิสิตเพื่อศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา หลักสูตรปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2563 ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวได้ดำเนินการเปิดรับนิสิตมาจนเกือบครบตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร (5 ปี) จึงต้องมีการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร และเพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด เป็นการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome Based Education) ประกอบกับประกาศของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เกี่ยวกับเรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 35-36) ที่ได้รับเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับที่ทุกหลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก โดยประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) 3) จริยธรรม (Ethics) และ 4) ลักษณะบุคคล (Character) ซึ่งการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์เกิดจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งนำไปสู่การสร้างหลักสูตร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หลักสูตรจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินหลักสูตรให้เห็นถึงความพร้อมและเป็นไปตามความต้องการของตลาดทั้งในด้านผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิต มีผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

จากความสำคัญและที่มาตั้งที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะคณาจารย์ในภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย โดยการประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ตลอดจนทำการสังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งก่อนหน้านี้นักศึกษายังไม่เคยมีการประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตร หากผลการวิจัยเสร็จสิ้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ อันจะทำให้ได้ข้อมูลประกอบการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ให้มีประสิทธิภาพ หรือพัฒนาหลักสูตรของภาควิชาในสาขาวิชานี้ให้มีความสอดคล้องตรงกับความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อสังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

คำถามของการวิจัย

1. ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างไร
2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างไร
3. แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ควรเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านสมรรถนะและด้านคุณลักษณะ

1.2 การสังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านลักษณะบุคคล (Character)

1.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง)

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยนี้เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มที่ 1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 21 คน ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 7 คน ผู้ปกครอง จำนวน 7 คน และศิษย์เก่า จำนวน 7 คน

2.2 กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน และนิสิตปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 11 คน ได้แก่ ผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 2 คน คณาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน และนิสิตปัจจุบัน จำนวน 3 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ศึกษาวิจัยระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2567 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2568

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้ ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวังและการพัฒนาหลักสูตร
  - 1.1 การประเมินความต้องการจำเป็น
  - 1.2 ความคาดหวัง
  - 1.3 การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ
  - 2.1 ความหมายของสมรรถนะ
  - 2.2 ความสำคัญของสมรรถนะ
  - 2.3 ประเภทของสมรรถนะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิต
  - 3.1 ความหมายของคุณลักษณะบัณฑิต
  - 3.2 คุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21
4. แนวคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้
  - 4.1 ความหมายของผลลัพธ์การเรียนรู้
  - 4.2 ประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้
  - 4.3 รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวังและการพัฒนาหลักสูตร

1.1 การประเมินความต้องการจำเป็น

1.1.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น มาจากคำว่า Needs (ความต้องการ) และ Assessment (การประเมิน) ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555 : 370) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ว่าหมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใด และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

มยุรี เขียวฉะอ้อน (2541 : 10) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ว่าหมายถึง การวิเคราะห์ช่องว่างหรือความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ต้องการ หรือสภาพที่ควรจะเป็น แล้วจัดลำดับของความต้องการจำเป็นอันเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

สุวิมล ว่องวาณิช (2542 : 12) ให้ความหมายของความต้องการจำเป็นไว้ว่า เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งที่ต้องการกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน โดยความแตกต่างที่เกิดขึ้นจะบอกสภาพปัญหาที่มีอยู่โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่ามีลักษณะเช่นใด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงว่าสมควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลง กระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

ศิริรัตน์ ศรีสะอาด (2542 : 8) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ว่าหมายถึง วิธีทางในการหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง และนำความแตกต่างดังกล่าวมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อให้ได้แนวทางในการตัดสินใจว่าควรดำเนินการแก้ไขด้านใดก่อนหลัง ตามลำดับ

Kaufman (1982 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin (1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช 2558) กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวังโดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

นอกจากนี้ Witkin & Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การวางแผนการดำเนินงาน
- 2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น
- 3) การใช้ประโยชน์จากความต้องการจำเป็น

จากที่กล่าวมาข้างต้นนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้อย่างสอดคล้องกัน ซึ่งสรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการค้นหา ความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง มาจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนา การปรับปรุงแก้ไข การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนดำเนินงานขององค์กรต่อไปในอนาคต

1.1.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

นักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ไว้ดังนี้
 คมสร วรชรัรักษา (2540 : 21) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ว่ามี 4 ประการ คือ

- 1) เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อการวางแผน ซึ่งจะส่งผลในการจำแนกเป้าหมายการตัดสินใจถึงขอบเขตของเป้าหมายว่าจะทำได้แค่ไหน
- 2) เพื่อเป็นการตรวจวิเคราะห์หรือการจำแนกแยกแยะปัญหาหรือหาจุดอ่อนของสิ่งที่ศึกษา อันจะทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างเหมาะสม
- 3) เพื่อใช้เป็นส่วนประกอบสำหรับการประเมินหลาย ๆ รูปแบบ
- 4) เพื่อนำไปใช้กับการรับรองสถาบันการศึกษา เช่น การประเมินผลผลิตในเรื่องของนักศึกษา ผลการประเมินชนิดนี้นำไปจำแนกความพยายามทางการศึกษาของโรงเรียนว่าเกิดประสิทธิผลหรือไม่ และยังจำแนกขอบเขตวิชาหรือสถานที่ตั้ง ซึ่งสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษามีน้อย

สุวิมล ว่องวานิช (2542 : 14) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ พยายามให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยเสริมการวางแผนการดำเนินงาน ทำให้การพัฒนากิจกรรมหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) มีประโยชน์อย่างมากในการทำให้การวางแผนมีทิศทาง เป็นไปได้และมีโอกาสเกิดสัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหวัง นอกจากนี้ ยังเป็นข้อมูลที่ใช้เป็นหลักเทียบความสำเร็จของการดำเนินงานทำให้สามารถวางแผนการปฏิบัติภายใต้ทางเลือกที่เหมาะสม เป็นเทคนิคที่ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสามารถตรวจสอบได้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น คือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.1.3 วิธีการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น

วิธีการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายรูปแบบทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2548 : 141-153) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1) การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs survey) เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อระบุความต้องการจำเป็น เนื่องจากเป็นการเก็บข้อมูลในแนวกว้างจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น

2) กระบวนการกลุ่ม การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete Needs Assessment Research) ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลทั้งส่วนของการระบุความต้องการจำเป็น สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและทางเลือกในการแก้ไขปัญหา สามารถใช้วิธีวิจัยแบบผสมหรือวิจัยบูรณาการ เช่น การวิจัยสำรวจ การวิจัยเชิงบรรยาย เป็นต้น และวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถกำหนดได้หลายแบบเพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วน ทั้งการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุ และการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี เช่น วิธีประชุมกลุ่ม (Focus group) ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า วิธีการที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี ทั้งนี้ผู้ใช้ต้องคำนึงถึงลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย เวลา งบประมาณ เพื่อเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

1.2 ความคาดหวัง

ความหมายของคำว่า ความคาดหวัง ได้มีผู้ที่ให้นิยามความหมายไว้ดังนี้

ซิฆนุกร พรภาณวิษณุ (2540) ได้อธิบายความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่นที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ หรือคาดหวังเอาไว้

Hornby (2000) ได้กล่าวถึงความหมายของความคาดหวัง ตามพจนานุกรมออกซ์ฟอร์ด (Oxford Advanced Learner's Dictionary) ว่าหมายถึง เป็นความเชื่อ เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่คาดการณ์ล่วงหน้า ต่อบางสิ่งบางอย่างว่าควรจะเป็น หรือควรเกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความคาดหวัง คือ ความรู้สึกความต้องการที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปจนถึงอนาคตข้างหน้า เป็นการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะมากระทบต่อการรับรู้ของเรา โดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นตัวบ่งบอก

1.3 การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต้องคำนึงถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับ โดยผลที่ได้ในแต่ละ

ขั้นตอนด้วยกระบวนการวิจัยจะนำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร การยกย่องสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร รวมไปถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดีที่สุด ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2566)

การประเมินหลักสูตร หมายถึง การศึกษารวบรวมข้อมูลของหลักสูตรทั้งหมดเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำ การดำเนินการใช้และผลของการใช้หลักสูตร ตลอดจนการตัดสินใจคุณค่าและคุณภาพของหลักสูตร แล้วนำมาวิเคราะห์เทียบกับเกณฑ์เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจให้คุณค่าแก่หลักสูตรว่าหลักสูตรมีข้อดี ข้อเสียในเรื่องใด รวมทั้งผลการใช้หลักสูตรและตัดสินใจว่าหลักสูตร มีคุณค่าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลหลักสูตรเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพราะจะทำให้ทราบว่าหลักสูตรประสบผลสำเร็จเพียงใด มีอะไรที่จะต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือจะตัดสินใจอย่างไรต่อไป การประเมินหลักสูตรมี 3 ระยะหลัก ๆ คือ การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร ถ้าต้องการได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมของการพัฒนาหลักสูตรทั้งหมดเมื่อใช้หลักสูตรครบ รอบแล้ว ก็ควรประเมินทั้งระบบหลักสูตร (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2566)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการที่มีระบบในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เป็นกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม ส่วนการประเมินหลักสูตร เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลของหลักสูตรทั้งหมดเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำ การดำเนินการใช้และผลของการใช้หลักสูตร ตลอดจนการตัดสินใจคุณค่าและคุณภาพของหลักสูตร

2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

2.1 ความหมายของสมรรถนะ

คำว่า สมรรถนะ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Competency มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

อุกฤษณ์ กาญจนเกตุ (2543 : 20) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถกระทำการหรือดำเนินการกระทำในกิจการใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้มาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝน และการปฏิบัติจนเป็นนิสัย

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ได้ให้คำจำกัดความว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์การ โดยแบ่งระดับที่มาของสมรรถนะออกเป็นระดับตามความยากของการประเมินและพัฒนา

ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2549) ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความสามารถ (Ability) และคุณลักษณะ (Attributes) ซึ่งมีอยู่ในบุคลากรสามารถแสดงออกได้เด่นชัดอย่างมีมาตรฐานจนทำให้สามารถทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ

สิรินพร บ้านแสน (2553) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่มีความเหมาะสมกับการทำงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

สมนึก ทองเอี่ยม (2550) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ และความชำนาญไปใช้ในการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้บรรลุผลสำเร็จเหนือกว่าระดับปกติและเป็นที่ยอมรับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 2) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะทางวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา (Teachers and Personals Competency) ว่าหมายถึง พฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทศนคติ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคล และส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น ซึ่งสมรรถนะมี 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency)

นันทิมา นาคาพงศ์ (2556) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะ

สุจิตรา ยีหวังเจริญ (2554) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่อยู่ภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรม และส่งผลให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2557) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน สามารถวัดและสังเกตเห็นได้ อาจเกิดจากพรสวรรค์หรือการเสริมสร้างขึ้น โดยผ่านการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมและการพัฒนา

Spencer and Spencer (1993 : 11) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐาน (Underlying Characteristic) ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) อุปนิสัย (Trait) อัตตมโนทัศน์ (Self-Concept) ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือสูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion – Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

Dubois and Rothwell (2004) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ทุกคนมี และใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคมลักษณะ นิสัยส่วนบุคคล ตลอดจนรูปแบบ ความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกรและการกระทำ

United Nations Evaluation Group (2016) กล่าวว่าไว้ว่า สมรรถนะ หมายถึง กลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) ความสามารถ (abilities) และข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จในการทำงาน จากการศึกษาความหมายของสมรรถนะจากนักวิชาการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการปฏิบัติงาน และเจตคติอื่น ๆ ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2. ความสำคัญของสมรรถนะ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548) ระบุไว้ว่า สมรรถนะ (Competency) มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กร สมรรถนะมีประโยชน์ต่อตัวผู้ปฏิบัติงาน ต่อตัวองค์กรหรือหน่วยงาน และต่อการบริหารงานบุคคลโดยรวม ดังนี้

1) ช่วยให้การคัดสรรบุคคลที่มีลักษณะดีทั้งความรู้ ทักษะและความสามารถ ตลอดจน พฤติกรรมที่เหมาะสมกับงาน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริง

2) ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงระดับความสามารถของตัวเองว่าอยู่ในระดับใด และ จะต้องพัฒนาในเรื่องใด ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

3) ใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ฝึกอบรมแก่พนักงานในองค์กร

4) ช่วยสนับสนุนให้ตัวชี้วัดหลักของผลงาน (KPIs) บรรลุเป้าหมาย เพราะสมรรถนะ จะเป็นตัวบ่งบอกได้ว่า ถ้าต้องการให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดหลักแล้ว จะต้องใช้สมรรถนะตัวไหนบ้าง

5) ป้องกันไม่ให้งานเกิดจากโชคชะตาเพียงอย่างเดียว เช่น ยอดขายของพนักงานขาย เพิ่มสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดทั้ง ๆ ที่พนักงานขายคนนั้นไม่ค่อยตั้งใจทำงานมากนัก แต่เนื่องจากความต้องการของตลาดสูง จึงทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นเองโดยไม่ต้องลงแรงอะไรมาก

6) ช่วยให้เกิดการหล່หลอมไปสู่สมรรถนะขององค์กรที่ดีขึ้น เพราะถ้าทุกคนปรับ สมรรถนะของตัวเองให้เข้ากับผลงานที่องค์กรต้องการอยู่ตลอดเวลาแล้ว ในระยะยาวก็จะส่งผลให้เกิด เป็นสมรรถนะเฉพาะขององค์กรนั้น ๆ เช่น เป็นองค์กรแห่งการคิดสร้างสรรค์เพราะทุกคนในองค์กร มีสมรรถนะในเรื่องการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking)

จากที่กล่าวในข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะมีความสำคัญทั้งต่อบุคคล คือ ทำให้ทราบถึง ระดับความสามารถของตัวเองและช่วยให้เกิดการเรียนรู้เป็นแนวทางพัฒนาตนเองได้ และช่วยให้ องค์กรหรือหน่วยงานดำเนินงานไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพการมากขึ้น

2.3 ประเภทของสมรรถนะ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเภทของสมรรถนะไว้ดังนี้

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) ได้ทำการแบ่งสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) สมรรถนะหลัก (Core competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2) สมรรถนะตามสายงาน (Job competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคน ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้น ๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน

3) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคน ที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถ ในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไป ซึ่งเรามักจะเรียกสมรรถนะส่วนบุคคลว่า ความสามารถ พิเศษส่วนบุคคล

จिरประภา อัครบวร (2549) ระบุไว้ว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานตำแหน่งหนึ่ง ๆ จะ ประกอบไปด้วยสมรรถนะ 3 ประเภท ได้แก่

1) สมรรถนะหลัก (Core competency) คือ พฤติกรรมที่ดีที่ทุกคนในองค์กรต้องมี เพื่อแสดงถึงวัฒนธรรมและหลักนิยมขององค์กร

2) สมรรถนะบริหาร (Professional competency) คือ คุณสมบัติความสามารถ ทางด้านการบริหารบุคลากรในองค์กรทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงาน เพื่อให้งานสำเร็จ และ สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ ขององค์กร

3) สมรรถนะเชิงเทคนิค (Technical competency) คือ ทักษะด้านวิชาชีพที่จำเป็นใน การนำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยจะแตกต่างกันตามลักษณะงาน โดยสามารถจำแนกได้ 2 ส่วนย่อย ได้แก่ สมรรถนะเชิงเทคนิคหลัก (Core technical competency) และสมรรถนะ เชิงเทคนิคเฉพาะ (Specific technical competency)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) (2553) มีการแบ่งสมรรถนะ ออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนด เป็นคุณลักษณะร่วมของข้าราชการพลเรือนทั้งระบบ เพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ร่วมกัน โดยสมรรถนะหลักในภาคราชการพลเรือน ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ บริการที่ดี การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม และการทำงานเป็นทีม

2) สมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ (Functional Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะเฉพาะตามแต่ละหน้าที่ปฏิบัติ ซึ่งอาจมีความ แตกต่างกันตามสายงาน หน่วยงาน และส่วนราชการ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงาน ที่ปฏิบัติได้ถูกกำหนดไว้เป็นมาตรฐานในภาคราชการพลเรือน ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การมองภาพองค์รวม (Conceptual Thinking) การใส่ใจและพัฒนาผู้อื่น (Caring Others) การสั่งการตามอำนาจหน้าที่ (Holding People Accountable) การสืบเสาะ หาข้อมูล (Information Seeking) ความเข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Sensitivity) ความเข้าใจผู้อื่น (Interpersonal Understanding) ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ (Organizational Awareness) การดำเนินการเชิงรุก (Proactiveness) การตรวจสอบความถูกต้อง ตามกระบวนการ (Concern for Order) ความมั่นใจในตนเอง (Self Confidence) ความยืดหยุ่น ผ่อนปรน (Flexibility) ศิลปะการสื่อสารจูงใจ (Communication & Influencing) สุนทรียภาพทาง ศิลปะ (Aesthetic Quality) ความผูกพันที่มีต่อส่วนราชการ (Organizational Commitment) และ การสร้างสัมพันธ์ภาพ (Relationship Building)

3) สมรรถนะทางการบริหาร (Managerial Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วมของตำแหน่งประเภทอำนวยการและประเภทบริหาร เพื่อสร้างความเป็นผู้บริหารภาคราชการพลเรือนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสมรรถนะทางการบริหารในภาคราชการพลเรือน ประกอบด้วย สภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ การวางกลยุทธ์ภาครัฐ ศักยภาพเพื่อนำการปรับเปลี่ยน การควบคุมตนเอง การสอนงานและการมอบหมายงาน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงสรุปได้ว่า สมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะตามสายงานหรือสมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ และสมรรถนะทางการบริหาร

3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิต

3.1 ความหมายของคุณลักษณะบัณฑิต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายของคุณลักษณะ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ ส่วนคำว่า คุณลักษณะบัณฑิต หมายถึง ลักษณะที่จำเป็นที่บัณฑิตพึงมี ได้แก่ องค์ความรู้ทางวิชาการ โดยบัณฑิตต้องสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในอาชีพได้อย่างประสบความสำเร็จ บัณฑิตต้องถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน หนักเอาเบาสู้ และการไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (จันทนา ทองประยูร, 2558; พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ, 2560) อีกทั้งคุณลักษณะบัณฑิตยังครอบคลุมถึงทักษะ โดยคุณลักษณะเหล่านี้รวมถึงทักษะความชำนาญในแต่ละสาขาวิชา หรือความรู้เชิงเทคนิคที่เกิดขึ้น ทักษะทางสังคม (Soft skills) คุณลักษณะและคุณค่าส่วนบุคคล (Personal attributes and values) เพื่อเป็นแกนกลางของทุกหลักสูตรในมหาวิทยาลัย (McCabe, 2010; Moalosi et al., 2012) คุณลักษณะบัณฑิตหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเป็นสิ่งที่กำหนดคุณภาพของบัณฑิต (McCabe, 2010; ประดิษฐ์ มีสุข และทรงธรรม ชีระกุล, 2551) ที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมจากสถาบันในช่วงที่ศึกษา (McCabe, 2010) นอกจากนี้ต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามบริบทของอาเซียน ประกอบด้วยลักษณะด้านความคิด บุคลิกภาพ และลักษณะอื่น ๆ ภายนอกที่ปรากฏ (จันทนา ทองประยูร, 2558) เพื่อเตรียมบัณฑิตให้พร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต

จากการศึกษาสรุปได้ว่า คุณลักษณะบัณฑิต หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมที่บัณฑิตพึงมีเมื่อจบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อสามารถนำไปประยุกต์กับการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต

3.2 คุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและสังคมในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่ท้าทายเป็นอย่างมาก ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงคุณลักษณะที่สำคัญของอนาคต (เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ, 2559) เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง โดย Partnership for 21st Century Skills (2011) หรือ P21 ได้กำหนดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) และการสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and collaboration)

2) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, media and technology skills) ประกอบด้วย ทักษะด้านสารสนเทศ (Information literacy) ทักษะด้านสื่อ (Media literacy) และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, communications and technology, literacy) และ

3) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and career skills) ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and adaptability) การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and self-direction) ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and cross-cultural skills) การมีผลงานและความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ (Productivity and accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and responsibility) (Partnership for 21st Century Skills, 2011)

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา (2559) ได้เสนอถึงทักษะที่มีความสำคัญสูงขึ้นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ความสามารถทางปัญญา (Cognitive ability) ทักษะเชิงระบบ (Systems skills) ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex problem solving skills) ทักษะเชิงเนื้อหา (Content skills) และทักษะกระบวนการ (Process skills) ส่วนทักษะที่มีความสำคัญลดลงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะทางสังคม (Social skills) ทักษะการจัดการทรัพยากร (Resource management skills) ทักษะเชิงเทคนิค (Technical skills) และความสามารถทางกายภาพ (Physical abilities) (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559)

ที่กล่าวมานั้นถือเป็นทักษะที่ผู้เรียนและบัณฑิตในทุกระดับการศึกษาพึงมีสำหรับใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ, 2559) โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกภาคส่วนจึงต้องทำการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของแนวคิดและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนและบัณฑิตมีทักษะในศตวรรษที่ 21 (Bellanca & Brandt, 2010; ปรีดี ปิ๋วสำราญกิจ, 2560) นอกจากนี้ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่บัณฑิตพึงมีแล้ว เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ (2559) ได้กล่าวถึงทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่บัณฑิตพึงมี ประกอบด้วย การมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติและจิตสำนึกต่อการเป็นพลเมือง ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของวิจารณ์ พานิช (2555) ที่ได้เสนอว่า จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบันบัณฑิตในยุคใหม่ ต้องเป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง (Transformative learning) ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้น คุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 จึงควรประกอบด้วยทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ รวมถึงมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมและการเป็นพลเมือง เพื่อให้บัณฑิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ รวมถึงมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมและการเป็นพลเมือง

4. แนวคิดเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้

4.1 ความหมายของผลลัพธ์การเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกเป็นรูปธรรมและสามารถวัดและประเมินผลได้ ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นความสำเร็จของผู้เรียนหลังจากจบการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน ชุมติวิชา รายวิชา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และหลักสูตร อีกนัยหนึ่งคือ สิ่งที่ผู้เรียนต้องสามารถทำได้หลังกระบวนการการเรียนรู้แต่ละบทเรียน รายวิชา หลักสูตร ฯลฯ โดยพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ผู้เรียนไม่เคยทำได้มาก่อนและหรือได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่นอกจากจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนต้องทำได้ สำเร็จ สามารถวัดและประเมินผลได้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ในหลักสูตรหนึ่ง ๆ ต้องมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในทุกระดับ ตั้งแต่บทเรียน รายวิชา หลักสูตร ฯลฯ (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2566) หรืออาจกล่าวได้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) คือ ความคาดหวังว่านิสิต/นักศึกษาจะมีความสามารถที่จะทำได้ตามผลลัพธ์ของการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้

ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ได้กล่าวถึงความหมายของผลลัพธ์การเรียนรู้ว่า หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 35)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ และการเรียนรู้ระหว่างการศึกษา

4.2 ประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้

ประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2566)

1) Subject specific learning outcomes คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ (LOs) ที่มีเฉพาะในสาขาวิชานั้น ๆ

2) Generic learning outcomes (Transferable skills) คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ (LOs) ที่ไม่ได้เกี่ยวกับวิชาชีพ ไม่ได้เจาะจงหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง เป็นทักษะพื้นฐานที่ทุกหลักสูตรมีได้ ตัวอย่างเช่น ทักษะการทำงานพื้นฐาน ได้แก่ ความสามารถในการคำนวณและการอ่านเขียน ทักษะการทำงานกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้ มี 2 ประเภท คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีเฉพาะในสาขาวิชานั้น ๆ และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ไม่ได้เกี่ยวกับวิชาชีพไม่เจาะจงหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ทุกหลักสูตรมีได้

4.3 รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 35-36) ได้ระบุเกี่ยวกับความหมายของผลลัพธ์การเรียนรู้ว่า หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ ต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล รายละเอียดปรากฏในตาราง 2.1

ตาราง 2.1

รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านความรู้)

ความรู้ (Knowledge)	
<p>ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล</p> <p>โครงสร้างของความรู้สำหรับแต่ละระดับคุณวุฒิ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความรู้เชิงสาระ/หลักการ ความรู้เชิงกระบวนการ และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต 2. ความรู้ที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยง การปรับใช้ การต่อยอดความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาและการทำงานร่วมกัน (ยกเว้นคุณวุฒิระดับอนุปริญญา) 	
อนุปริญญา	ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอสำหรับการนำไปใช้ทำงานตามบทบาทหน้าที่
ปริญญาตรี	ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ ปรับใช้ความรู้เพื่อพัฒนางาน
ประกาศนียบัตร	ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาวิชาชีพ
ปริญญาโท	ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อการค้นพบ และสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นที่ยอมรับ

ประกาศนียบัตรชั้นสูง	ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ และเชื่อมโยงสร้างองค์ความรู้ใหม่เชิงปฏิบัติในการแก้ปัญหาทางวิชาชีพ แบบองค์รวมและเป็นที่ยอมรับ
ปริญญาเอก	ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ และเชื่อมโยงความรู้ และใช้กระบวนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่นำไปสู่การแก้ปัญหาแบบองค์รวม ซึ่งเป็นที่ยอมรับ และอ้างอิงได้ และหรือปรับใช้ในบริบทอื่นได้
<p>การสร้างสิ่งใหม่ หมายถึง กระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งทำให้ได้ผลผลิตใหม่ที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ สิ่งของ กระบวนการ ระบบ แนวคิด อันเป็นสิ่งสร้างขึ้นจากความรู้ ความคิดริเริ่ม หรือความคิดสร้างสรรค์ใหม่ หรือมีการพัฒนา ต่อยอด ประยุกต์ และปรับปรุง ให้สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทใหม่ วิถีชีวิตใหม่ หรือความต้องการใหม่</p> <p>การสร้างองค์ความรู้ใหม่ หมายถึง กระบวนการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาการวิจัยประเภทต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้ผลผลิต หรือข้อค้นพบจากการวิจัย เป็นแนวคิด ทฤษฎี หรือสาระความรู้ใหม่ ที่ช่วยในการส่งเสริม หรือพัฒนาศาสตร์ในสาขานั้น หรือส่งเสริมให้เกิดการสร้างศาสตร์ใหม่แบบบูรณาการ</p>	

ที่มา: เอกสารแนบท้ายประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์ การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 1)

2) ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความคล่องแคล่ว ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาดนและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล รายละเอียดปรากฏในตาราง 2.2

ตาราง 2.2

รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านทักษะ)

ทักษะ (Skills)
<p>ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความคล่องแคล่ว ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาดนและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล</p> <p>โครงสร้างของความรู้สำหรับแต่ละระดับคุณวุฒิ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 2. ทักษะทั่วไป ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ที่นำไปสู่การพัฒนางาน วิชาชีพ การดำรงชีวิตและการทำงานเพื่อสร้างสรรค์องค์กร และสังคม ซึ่งเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

อนุปริญญา	1. ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองในการปฏิบัติงานได้ ตามแนวปฏิบัติที่กำหนด 2. ทักษะดิจิทัล
ปริญญาตรี	1. ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองในการปฏิบัติ และการปรับปรุง พัฒนางานเพื่อการประกอบอาชีพ 2. ทักษะดิจิทัล
ประกาศนียบัตร	1. ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองในการปฏิบัติ และการปรับปรุง พัฒนางานเพื่อการประกอบอาชีพ 2. ทักษะดิจิทัล
ปริญญาโท	1. ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสร้างความรู้ ในการปฏิบัติ การคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ เพื่อสร้างความรู้ใหม่เชิงวิชาการ หรือวิชาชีพ 2. ทักษะดิจิทัล
ประกาศนียบัตรชั้นสูง	1. ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสร้างความรู้ ในการปฏิบัติ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความรู้ใหม่เชิงวิชาการ หรือวิชาชีพในระดับเป็นที่ยอมรับ และเป็นแนวปฏิบัติได้ 2. ทักษะดิจิทัล
ปริญญาเอก	1. ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสร้างความรู้ ในการปฏิบัติ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ หรือวิชาชีพในระดับที่อ้างอิงหรือปรับใช้ในบริบทอื่นได้ 2. ทักษะดิจิทัล
<p>หลักสูตรต้องอ้างอิงทักษะจากกรอบแนวคิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ Top 10 Skills ของ World Economic Forum</p> <p>ตัวอย่างทักษะ : ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (inquiry skills) การคิดเชิงวิพากษ์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การแสดงเหตุผล (reasoning) ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) การเรียนรู้ (learning) การสื่อสาร (communication) ความร่วมมือรวมพลัง (collaboration) การทำงานเป็นทีม (team working) ความเป็นผู้นำ (leadership) ความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) การแก้ไขปัญหา (problem solving) การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการทำงานที่หลากหลาย (multitasking skills)</p>	

ที่มา: เอกสารแนบท้ายประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 2)

3) จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น รายละเอียดปรากฏในตาราง 2.3

ตาราง 2.3

รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านจริยธรรม)

จริยธรรม (Ethics)
<p>จริยธรรม (Ethics) หมายถึง หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น</p> <p>โครงสร้างของความรู้สำหรับแต่ละระดับคุณวุฒิ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การกระทำที่เป็นไปตามกติกา และเกิดประโยชน์ต่อสังคม 2. การหลีกเลี่ยงการกระทำสิ่งผิดกฎกติกาของสังคม และไม่ทำผิดกฎหมาย <p>ทั้งนี้ หลักสูตรต้องกำหนดจริยธรรมที่เหมาะสมกับสาขาวิชาในแต่ละระดับคุณวุฒิ และจริยธรรมเฉพาะวิชาชีพที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพ หรือประชาคมวิชาชีพ หรือจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ</p> <p>ตัวอย่างจริยธรรม : การกระทำที่มีจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีจิตใจเมตตา ความโอบอ้อมอารี การมีจิตสาธารณะ การรักษาสິงแวดล้อม</p> <p>การกระทำที่ไม่ถูกจริยธรรม เช่น การคัดลอกผลงาน การทุจริตทางวิชาการ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา การละเมิดสิทธิเสรีภาพ การลักขโมย การทุจริตการสอบ การฉ้อโกง การไม่กระทำตามสัญญา การโฆษณาสรรพคุณของสินค้าเกินจริง การกระทำที่เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น</p>

ที่มา: เอกสารแนบท้ายประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 3)

4) ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา รายละเอียดปรากฏในตาราง 2.4

ตาราง 2.4

รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ (ด้านลักษณะบุคคล)

ลักษณะบุคคล (Character)
<p>ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา</p> <p>โครงสร้างของความรู้สำหรับแต่ละระดับคุณวุฒิ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะบุคคลทั่วไป 2. ลักษณะบุคคลตามวิชาชีพ หรือตามศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง <p>ตัวอย่างลักษณะบุคคล : บุคลิกที่น่าเชื่อถือ เป็นมิตร มีเสน่ห์ เป็นผู้นำ นิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ มีเมตตา กรุณา รักการทำงานเป็นทีม ช่างสังเกต คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุผล ค่านิยมยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ถูกต้อง การรักษาสິงแวดล้อม ความพอเพียง ความเท่าเทียมกัน ในสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม ยอมรับความแตกต่างในสังคม ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ความรับผิดชอบ อดทนในการทำงานตามวิชาชีพ ความรอบคอบ ความละเอียดถี่ถ้วน เป็นแบบอย่างได้ บุคลิกภาพดี มีการสื่อสารที่ดี คิดเป็นระบบ เชื่อมั่นในตนเอง มีสุนทรียนิยม มีศิลปนิสัย มีจิตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ รักการเล่น รักการแสดง เป็นนักบริหารจัดการ มีความคิดเชิงตรรกะ ความเป็นผู้ประกอบการ การรู้ดิจิทัล (digital literacy) และการรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) เช่น การรู้เทคโนโลยี (technology literacy) การรู้สารสนเทศ (information literacy) การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (visual literacy) การรู้การสื่อสาร (communication literacy) การรู้สังคม (social literacy)</p> <p>ทั้งนี้ ทุกหลักสูตรต้องกำหนดลักษณะบุคคลที่เป็นลักษณะบุคคลทั่วไปที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรและสถาบัน ส่วนหลักสูตรวิชาชีพ ควรกำหนดลักษณะบุคคลเฉพาะวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพด้วย โดยอาจเลือกลักษณะบุคคลทั่วไปมากำหนดเป็นคุณสมบัติที่เป็นจุดเน้นให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร</p>

ที่มา: เอกสารแนบท้ายประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 4)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรภา ไถ้บ้านกวย และประชา ตันเสนีย์ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียต่อการจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากบุคคลภายนอก ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อการจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากบุคคลภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน ตรวจสอบภายในสอดคล้องกับกรอบการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายในที่เป็นสากลของ IIA รองลงมาคือ ด้านพันธกิจ กลยุทธ์ และรูปแบบธุรกิจ และด้านการประสานงานกับหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบริหารความเสี่ยงและงานตรวจสอบภายใน ตามลำดับ 2) การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากบุคคลภายนอก พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการจ้างผู้ตรวจสอบภายใน จากบุคคลภายนอก ได้แก่ ด้านพันธกิจ กลยุทธ์และรูปแบบธุรกิจ ด้านการประเมินความเชื่อมั่นเพื่อสร้างคุณค่า และด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในสอดคล้องกับกรอบการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายในที่เป็นสากลของ IIA อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สุทธิพรธม ฉีรพงศ์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษา อันดับแรก คือ การเป็นผู้บริหารที่นำสถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์คุณภาพ รองลงมา คือ การเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำและสามารถชี้นำสังคม และการเป็นผู้บริหารที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมบนฐานงานวิจัยและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารทรัพยากร และ 2) ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อสมรรถนะที่จำเป็นของมหาบัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษา อันดับแรก คือ สมรรถนะด้านความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ รองลงมา คือ สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและด้านการเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง ส่วนความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อคุณลักษณะของมหาบัณฑิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษา อันดับแรก คือ มีคุณธรรม และจริยธรรม รองลงมา คือ ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษา และมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ

กฤตยา ทองผาสุข (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย: หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและการศึกษา (5 ปี) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม คาดหวังให้เป็นบัณฑิตที่คิดอย่างมีตรรกะ มีเหตุมีผล ส่วนความรู้และทักษะเฉพาะทาง พบว่า นายจ้างให้ความเห็นเกี่ยวกับหัวข้อเฉพาะทางตามสายงานที่จะทำ แต่ผู้สอนให้ความสำคัญกับหัวข้อที่กำลังได้รับความสนใจใน ภาคอุตสาหกรรมสำหรับคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า นายจ้างและผู้สอนคาดหวังให้บัณฑิตมีความอดทน มุ่งมั่น สู้งาน ใฝ่หาความรู้และศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง มีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวได้ และ 2) ผลการประเมินความคาดหวังต่อผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในแต่ละข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยนายจ้างคาดหวังให้บัณฑิตมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

ด้านวิศวกรรมไฟฟ้าและการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถปฏิบัติงานโดยใช้หลักการทางด้านวิศวกรรมไฟฟ้าและสาขาวิชาชีพได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สุภาพร ศรีหามิ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคาดหวังและความเป็นจริงที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความคาดหวังและความเป็นจริงที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรับผิดชอบต่อผลงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ความคาดหวังและความเป็นจริงที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภาพร เทียมบุญประเสริฐ ทรงเกียรติ เถนว่อง และกาญจนา ตระกูลวรกุล (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน ผลการศึกษาพบว่า 1) จุดเด่นของหลักสูตรฯ คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายตามความถนัดและความสามารถของอาจารย์ผู้สอน ทำให้นิสิตได้รับความรู้ที่หลากหลาย จึงควรจัดให้มีผู้สอนที่มีความสามารถตรงตามรายวิชา และส่งเสริมให้อาจารย์มีประสบการณ์เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอน ศิษย์เก่าแนะนำว่า ควรเพิ่มวิทยากรที่มีประสบการณ์ด้านการประเมินหลากหลายสาขา เพื่อให้นิสิตมีความรู้ที่กว้างและสามารถนำไปใช้พัฒนางานในหน่วยงานตนเองได้ 2) ด้านการสอนแบบออนไลน์ พบว่า ศิษย์เก่าและนิสิตปัจจุบันมีความเห็นใกล้เคียงกัน คือ ออนไลน์บางรายวิชาบรรยาย ส่วนวิชาที่ต้องทำความเข้าใจยังต้องจัดให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนและอาจารย์ในชั้นเรียน วิชาปฏิบัติควรจัดการเรียนการสอนแบบที่เคยดำเนินการอยู่แล้ว ประโยชน์ที่ได้คือ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วและสามารถใช้บทวนบทเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ ด้านรูปแบบการกำกับติดตามหรือความก้าวหน้าในการทำปริญญานิพนธ์เป็นจุดเด่นของหลักสูตรฯ ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้สำเร็จตามเป้าหมายจบการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด กลยุทธ์การติดตามที่สำคัญของอาจารย์ ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ การให้คำปรึกษารายบุคคลและรูปแบบการติดตามควรแตกต่างกันตามนิสัยความต้องการ และเป้าหมายการเรียนรู้ของนิสิตแต่ละคน ควรมีการทำข้อตกลงร่วมกันถึงแผนการดำเนินการเพื่อกำหนดแผนการกำกับติดตามการทำงานของนิสิต 3) ด้านการปรับปรุงหลักสูตร สิ่งสำคัญอันดับแรก คือ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ได้จำนวนผู้เรียนตามเป้าหมาย ประชาสัมพันธ์ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และแสดงจุดเด่นในการพัฒนาให้นิสิตมีคุณภาพเน้นทักษะการสื่อสารในการทำงาน จัดประสบการณ์ให้นิสิตมีโอกาสนำเสนอผลงานแก่บุคคลภายนอกมากขึ้น 4) ด้านทักษะที่ควรเพิ่มเติม คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการทำงานเพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานและสังคม ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีคุณภาพเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดคือ มีความรู้ความสามารถ และทักษะการประเมิน สามารถทำการประเมินโครงการได้ สามารถถ่ายทอดความรู้ทางการประเมินให้บุคคลอื่นได้ (ข้อมูลจากนายจ้าง) การบริหารโครงการ การทำงานอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างสมเหตุสมผล ทักษะ Soft Skill ที่เป็นจุดเด่นของบัณฑิตในหลักสูตรฯ ได้แก่ สามารถทำงานเป็นทีม มีมนุษยสัมพันธ์ดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา

ในแต่ละสถานการณ์ได้ดี ส่วนทักษะสิ่งที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม คือ การใช้ภาษาต่างประเทศ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

พิศสมัย อรทัย และศรีเวียงแก้ว แต่งเกียรติตระกูล (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ตามการรับรู้ของบัณฑิตพยาบาลรามาริบัติ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่ควรได้รับการพัฒนาเรียงลำดับ จากมากไปน้อยคือ 1) การบริการ/สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสภาพห้องพัก 2) ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านจำนวนคอมพิวเตอร์ 3) การบริหารจัดการ ด้านการแจ้งข้อมูลข่าวสาร 4) การสนับสนุนทางวิชาการ ด้านการติดต่อ/ขอความช่วยเหลือจากบุคลากรสนับสนุน 5) เนื้อหา หลักสูตร ด้านการจัดหมวด/รายวิชา ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา 6) การวัดและการประเมินผล ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับของอาจารย์ 7) การพัฒนาส่วนบุคคล ด้านทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 8) วิธีการจัดการเรียนการสอน ด้านความหลากหลาย ความยืดหยุ่นและความทันสมัย และ 9) การสอนของอาจารย์ ด้านวิธีการสอนที่น่าสนใจ ผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเร่งปรับปรุงสภาพห้องพัก จัดหาคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ จัดระบบการแจ้งข้อมูลข่าวสาร และระบบการติดต่อ/ขอความช่วยเหลือจากบุคลากรสนับสนุน จัดหมวด/รายวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา พัฒนาการให้ข้อมูลย้อนกลับของอาจารย์ พัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ยืดหยุ่น ทันสมัย และน่าสนใจ

มนตรี หลินภู และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อความต้องการด้านสมรรถนะบัณฑิตในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะด้านความรู้ นักศึกษาจะต้องมีความรู้ด้านศาสตร์การสอน หลักการบริหารจัดการชั้นเรียน เข้าใจจิตวิทยาผู้เรียน และการประยุกต์ใช้ มีความรู้ด้านการวิจัย รู้จักวิเคราะห์และออกแบบหลักสูตรและเป็นผู้ติดตามองค์ความรู้ทางการศึกษาอยู่เสมอ 2) สมรรถนะด้านเจตคติ นักศึกษาจะต้องมีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองทั้งทักษะวิชาการและทักษะชีวิต มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู ผดุงเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นครูไว้สูงสุด 3) สมรรถนะด้านทักษะ นักศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสาร มีเทคนิคการสอนที่หลากหลายดึงดูดความสนใจของนักเรียน ควบคุมชั้นเรียนได้ ประยุกต์สื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม 4) สมรรถนะด้านจริยธรรม นักศึกษาจะต้องมีจิตอาสา มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูและกฎระเบียบของโรงเรียน เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนและวางตัวเป็นกลาง ไม่มีอคติต่อผู้เรียน

ภาชิต ลิ้มประยูร และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตร Non-Degree ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคลากรภายใน ซึ่งได้แก่ ประธานหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท มีความต้องการพัฒนาหลักสูตร Non-Degree อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอันดับแรกในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านประเภทของหลักสูตร ควรเป็นหลักสูตรประเภท Up-Skill, Re-Skill, New-Skill 2) ด้านลักษณะเนื้อหาของหลักสูตร ควรที่จะตอบสนองอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3) ด้านกลุ่มพัฒนาศักยภาพ

กำลังคน ควรที่จะพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเน้นทักษะในศตวรรษที่ 21 4) ด้านระยะเวลาของหลักสูตร ควรที่จะใช้ระยะเวลาในการพัฒนา 4 สัปดาห์ขึ้นไป และ 5) ด้านการถ่ายทอดเนื้อหา ควรที่จะเน้นการบรรยายควบคู่กับการปฏิบัติ ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นบุคคลภายนอกหรือประชาชนทั่วไปที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท มีความต้องการพัฒนาหลักสูตร Non-Degree อยู่ในระดับมากที่สุด โดยอันดับแรกในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านประเภทของหลักสูตร ควรที่จะเน้นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน 2) ด้านลักษณะเนื้อหาของหลักสูตร ควรที่จะเน้นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ 3) ด้านกลุ่มพัฒนาศักยภาพกำลังคน ควรที่จะพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุ 4) ด้านระยะเวลาของหลักสูตร ควรที่จะใช้ระยะเวลาในการพัฒนา 2 สัปดาห์ และ 5) ด้านการถ่ายทอดเนื้อหา ควรที่จะเน้นการบรรยาย จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาหลักสูตร Non-Degree ในทัศนะของบุคลากรภายในและบุคคลภายนอกมีความแตกต่างกัน ส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาหลักสูตร Non-Degree ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อนำไปสู่ข้อมูลประกอบการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องตรงกับความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยผู้วิจัยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านลักษณะบุคคล (Character) ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 มาใช้เป็นกรอบแนวความคิดการวิจัยครั้งนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

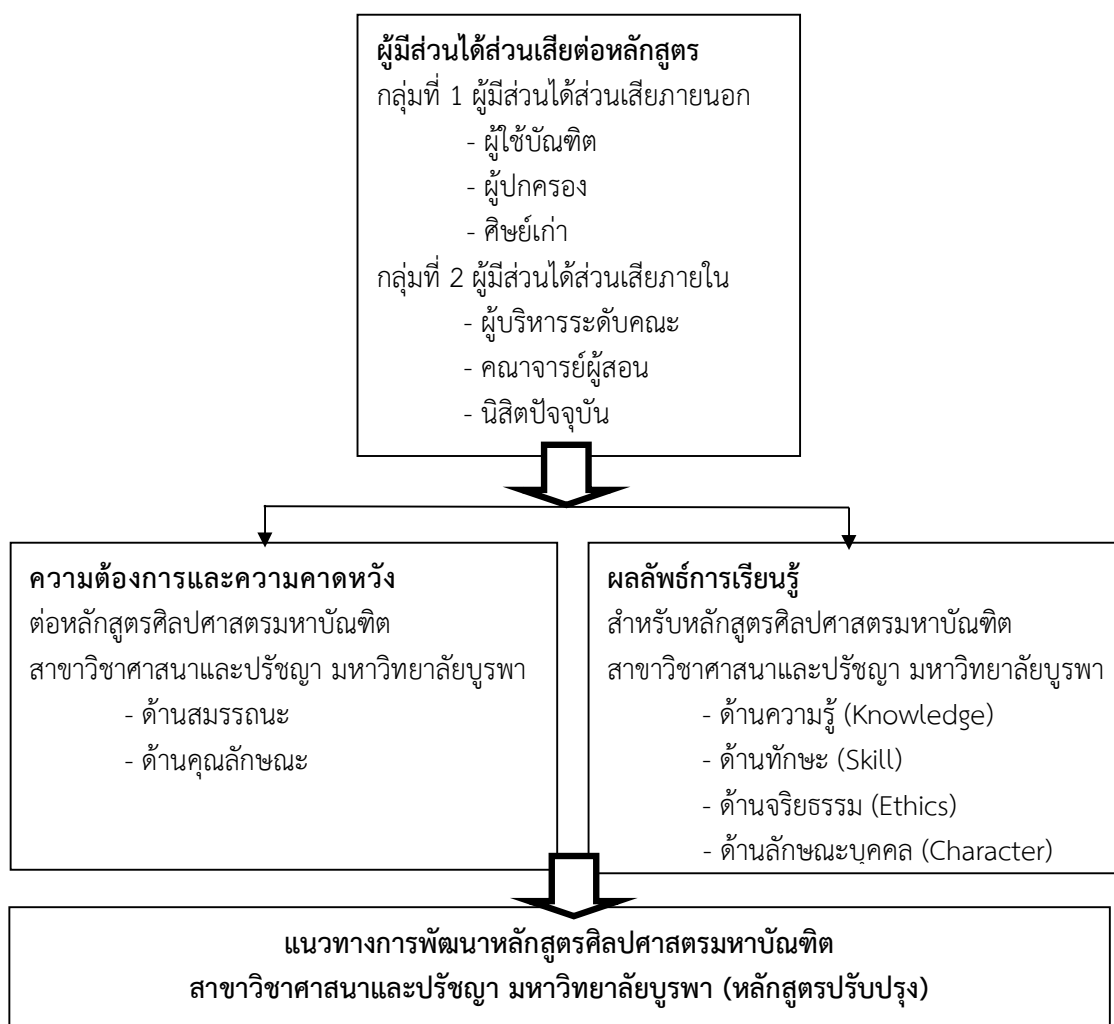
1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ สมรรถนะและคุณลักษณะของมหาบัณฑิต

2. ได้ข้อมูลผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านลักษณะบุคคล (Character)

3. ได้แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 35-36) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติและบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านลักษณะบุคคล (Character)

ภาพ 1.1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้หรือความประสงค์จะได้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภายในและภายนอกที่มีต่อผู้เรียนของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งด้านสมรรถนะและด้านคุณลักษณะ

ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกที่มีต่อผู้เรียนของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้งด้านสมรรถนะและด้านคุณลักษณะ

สมรรถนะ หมายถึง พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการปฏิบัติงาน และเจตคติอื่น ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คุณลักษณะบัณฑิต หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมที่ผู้เรียนของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา พึงมีเมื่อจบการศึกษา เพื่อสามารถนำไปประยุกต์กับการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บุคคลผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้ความสนใจหรือมีความเกี่ยวข้องต่อการดำเนินการของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ในงานวิจัยนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ได้แก่ ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน นักศึกษาปัจจุบัน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถแสดงออกเป็นรูปธรรมและสามารถวัดและประเมินผลได้ เป็นความคาดหวังว่านิสิตจะมีความสามารถที่จะทำได้ตามผลลัพธ์ของการเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งในงานวิจัยนี้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

2. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความคล่องแคล่ว ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

3. จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

4. ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา หมายถึง หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา (หลักสูตรปรับปรุง) ของภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ การวิจัยเพื่อประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สังเคราะห์ผลลัพธ์ การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา มีข้อมูลการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือวิจัย
4. การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
6. การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 21 คน ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 7 คน ผู้ปกครอง จำนวน 7 คน และศิษย์เก่า จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน และนิสิตปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 11 คน ได้แก่ ผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 2 คน คณาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน และนิสิตปัจจุบัน จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

คือ แนวประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยจากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นประเด็นคำถามเพื่อเป็นกรอบคำถามและแนวทางในการสนทนากลุ่มในประเด็นกว้าง ๆ แล้วถามเจาะลึกในรายละเอียด ตามประเด็นของการสนทนากลุ่มดังนี้

1. ความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านสมรรถนะของมหาบัณฑิต

1.2 ด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิต

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ (Knowledge) ของมหาบัณฑิต

2.2 ด้านทักษะ (Skill) ของมหาบัณฑิต

2.3 ด้านจริยธรรม (Ethics) ของมหาบัณฑิต

2.4 ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ของมหาบัณฑิต

3. แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน

คือ แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้การสัมภาษณ์ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยจากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างฉบับสมบูรณ์นั้นมีประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. ประเด็นความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง)

1.1 ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อสมรรถนะของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้อย่างไรบ้าง

1.2 ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้อย่างไรบ้าง

2. ประเด็นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง)

2.1 ในด้านความรู้ (Knowledge) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้ว่าควรมีความรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง

2.2 ในด้านทักษะ (Skill) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้ว่าควรมีทักษะสำคัญและจำเป็นอะไรบ้าง

2.3 ในด้านจริยธรรม (Ethics) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้ว่าควรมีจริยธรรมที่โดดเด่นอะไรบ้าง

2.4 ในด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา นี้ว่าควรมีลักษณะบุคคลเป็นอย่างไร

3. ประเด็นแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง)

3.1 ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ควรเป็นอย่างไร

การสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาโดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการและความคาดหวัง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ แล้วนำมาสร้างเครื่องมือวิจัย 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 แนวประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

1.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

2. นำแนวประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และประเมินความเหมาะสมประกอบด้วย

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล

อาจารย์ประจำหลักสูตรสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ วัฒนนะ

อาจารย์ประจำวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

3. นำแนวประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์และถูกต้องเหมาะสม จากนั้นจึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ทำในมนุษย์ ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมในการวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ทำการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ชุดที่ 2 (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยบูรพา และได้รับเอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ IRB2-112/2567 ตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2567 ถึงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2568 (รายละเอียดดังแสดงในภาคผนวก) ดังนี้

1. สิทธิ์ในการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย
2. สิทธิ์ในการปกปิดข้อมูลที่ไม่ต้องการบอกผู้วิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลา
3. สิทธิ์ในการไม่เปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยและครอบครัวในการเผยแพร่ผลงานวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการปกปิดข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยโดยจัดทำเป็นรหัส
5. การเก็บรวบรวมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ผู้วิจัยได้เก็บไว้ที่ผู้วิจัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้แต่เพียงผู้เดียว เมื่อการวิจัยสิ้นสุดลงผู้วิจัยทำลายเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเพื่อไม่ให้หลักฐานต่าง ๆ นำไปสู่การชี้ตัวผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยภายหลัง

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มที่ผ่านคุณลักษณะในการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก จำนวน 21 คน ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการจัดการสนทนากลุ่มของ ศุภกิจ วงศ์วิวัฒน์กิจ (2555 : 109) ที่กล่าวไว้ว่า กลุ่มเป้าหมายการสนทนากลุ่มจะประกอบด้วยตัวแทนจากประชากรเป้าหมายครั้งละประมาณ 5-15 คน ผู้วิจัยจึงแบ่งการจัดการสนทนากลุ่มออกเป็น 2 ครั้ง เพื่อให้การสนทนากลุ่มเกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แนบเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยไปด้วย เพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความประสงค์ในการเข้าร่วมการวิจัยกลับมายังผู้วิจัยล่วงหน้า 2 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน - เวลาในการสนทนากลุ่ม พร้อมส่งประเด็นการสนทนากลุ่มให้กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่แสดงความประสงค์ในการเข้าร่วมการวิจัยล่วงหน้า เป็นเวลา 2 สัปดาห์ จากนั้นจึงจัดเตรียมการสนทนากลุ่ม โดยจัดคณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึกการสนทนา ผู้ช่วยและผู้บริการทั่วไป

3. ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มในวัน - เวลาที่กำหนด โดยก่อนเริ่มการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และรายละเอียดต่างๆ กับกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เมื่อภายหลังการชี้แจงต่อกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว ผู้วิจัยจึงขอความยินยอมอย่างเป็นทางการโดยเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย จากนั้นทำการขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญบันทึกเทปการสนทนากลุ่ม และชี้แจงการเก็บรักษาความลับของข้อมูล ตลอดจนการทำลายข้อมูลจนชัดเจน

4. ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มตามประเด็นการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้การสนทนากลุ่มเกิดประสิทธิภาพ

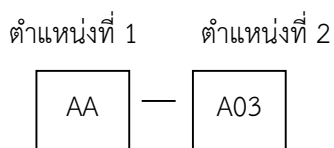
ครั้งที่ 1 เป็นการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 7 คน ผู้ปกครอง จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 14 คน

ครั้งที่ 2 เป็นการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ได้แก่ ศิษย์เก่า จำนวน 7 คน

การสนทนากลุ่มแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ณ ห้องประชุมชั้น 7 (ห้อง 710) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาทำการถอดเทป และวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบของการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นได้ส่งผลสรุปการสนทนากลุ่มให้กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนได้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลอีกครั้งก่อนนำเสนอเป็นผลการวิจัยต่อไป

6. ผู้วิจัยกำหนดรหัสกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยเป็น 2 ตำแหน่ง ดังนี้

ตำแหน่งที่ 1 หลักที่ 1 จะขึ้นต้นด้วยอักษร A

หลักที่ 2 ประกอบด้วย อักษร A-C แทนรหัสกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

A หมายถึง ผู้ใช้บัณฑิต

B หมายถึง ผู้ปกครอง

C หมายถึง ศิษย์เก่า

ตำแหน่งที่ 2 หลักที่ 1 ประกอบด้วย อักษร A-B แทนลำดับครั้งของการสนทนากลุ่ม

A หมายถึง การสนทนากลุ่มครั้งที่ 1

B หมายถึง การสนทนากลุ่มครั้งที่ 2

หลักที่ 2 ประกอบด้วย ตัวเลข 01-14 แทนผู้ร่วมสนทนาในลำดับต่าง ๆ

01	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 1
02	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 2
03	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 3
04	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 4
05	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 5
06	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 6
07	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 7
08	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 8
09	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 9
10	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 10
11	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 11
12	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 12
13	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 13
14	หมายถึง	ผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 14

ตัวอย่าง AA-A03 หมายถึง กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ใช้บัณฑิต ในการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 และเป็นผู้ร่วมสนทนาในลำดับที่ 3

การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน

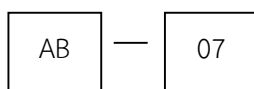
การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกข้อความเพื่อขอความร่วมมือจากภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประกอบด้วยผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 2 คน คณาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน และนิสิตปัจจุบัน จำนวน 3 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยนัดหมายวัน - เวลา และสถานที่ในการทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อนทำการสัมภาษณ์ล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ พร้อมกับชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย เมื่อภายหลังการชี้แจงต่อกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว ผู้วิจัยจึงขอความยินยอมอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยกับผู้ที่แสดงความยินยอมและสมัครใจที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเท่านั้น
3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามประเด็นการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 40 นาที ก่อนการดำเนินการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจดบันทึกข้อความจากการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นได้ส่งสรุปผลการสัมภาษณ์ให้กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลอีกครั้งก่อนนำเสนอเป็นผลการวิจัยต่อไป

5. ผู้วิจัยกำหนดรหัสกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยเป็น 2 ตำแหน่ง ดังนี้

ตำแหน่งที่ 1   ตำแหน่งที่ 2

ตำแหน่งที่ 1 หลักที่ 1 จะขึ้นต้นด้วยอักษร A

หลักที่ 2 ประกอบด้วย อักษร A-C แทนรหัสกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

A	หมายถึง ผู้บริหารระดับคณะ
B	หมายถึง คณาจารย์ผู้สอน
C	หมายถึง นิสิตปัจจุบัน

ตำแหน่งที่ 2 ประกอบด้วย ตัวเลข 01-11 แทนผู้ให้การสัมภาษณ์ในลำดับต่าง ๆ

01	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 1
02	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 2
03	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 3
04	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 4
05	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 5
06	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 6
07	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 7
08	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 8
09	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 9
10	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 10
11	หมายถึง ผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 11

ตัวอย่าง AB-07 หมายถึง กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นคณาจารย์ผู้สอน และเป็นผู้ให้การสัมภาษณ์ลำดับที่ 7

การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ทั้งจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาประกอบความเรียง ทั้งได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในรูปแบบการพิสูจน์สามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) พิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งข้อมูล แหล่งที่มา ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล และดำเนินการต่อไปจนข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จัดระเบียบเนื้อหาข้อมูลตามประเด็น และตัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป นำข้อมูลคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์และของผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่ตรงประเด็นกับเนื้อหาสนับสนุนผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย
2. ผลการวิจัย

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอน โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยนี้เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ได้แก่ ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า รวมจำนวน 21 คน ประกอบ ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 7 คน ผู้ปกครอง จำนวน 7 คน และศิษย์เก่า จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ได้แก่ ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน และนิสิตปัจจุบัน รวมจำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 2 คน คณาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน และนิสิตปัจจุบัน จำนวน 3 คน

ตอนที่ 1 ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย ด้านสมรรถนะและด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิต โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก จำนวน 21 คน และใช้วิธีการการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน จำนวน 11 คน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านสมรรถนะของมหาบัณฑิต

ความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านสมรรถนะของมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในและภายนอกและภายในมีความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ข้อมูลปรากฏดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1

ความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านสมรรถนะของมหาบัณฑิต

ด้านสมรรถนะ	
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
สมรรถนะที่เหมือนกัน	
มหาบัณฑิตมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ที่สามารถขึ้นำสังคมได้ สามารถประยุกต์ความรู้ที่ศึกษามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน	
สมรรถนะที่แตกต่างกัน	
มหาบัณฑิตมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ได้ มีความคล่องแคล่วและมองออกถึงสถานะความเป็นจริงของบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในตนเองและภายนอก ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น	มหาบัณฑิตมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการรู้จักแก้ปัญหา และการตระหนักรู้ถึงความเป็นปัจจุบัน มีทักษะในการปฏิบัติงานในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล และมีเจตคติเชิงบวก

จากตาราง 4.1 สรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ได้ว่า ด้านสมรรถนะ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ที่สามารถขึ้นำสังคมได้ สามารถประยุกต์ความรู้ที่ศึกษามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจอย่างสร้างสรรค์ ต่อยอดพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ มีความคล่องแคล่วและมองออกถึงสถานะความเป็นจริงของบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในตนเองและภายนอก ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น รู้จักการแก้ปัญหา และการตระหนักรู้ถึงความเป็นปัจจุบัน มีทักษะในการปฏิบัติงานในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล และมีเจตคติเชิงบวก

ตัวอย่างความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

“...ในฐานะศิษย์เก่าที่ฉันคิดว่า มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาเรา ควรมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ ที่สามารถชี้นำสังคม ได้ครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยเลยคะกับน้อง...ที่พูดว่าควรมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนา และปรัชญาอย่างถ่องแท้ ที่สามารถชี้นำสังคมได้คะ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ถ้าเป็นสมรรถนะของมหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ในความคิดเห็นคิดว่าสมรรถนะที่ต้องมีคือ ความรู้ ทักษะ แล้วก็เจตคติที่ดี โดยเฉพาะ ความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญาที่นำไปใช้ในสังคมได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมเองอยากเห็นสมรรถนะของมหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ที่มีความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญาที่นำไปใช้ในสังคมได้เช่นกันครับ เห็นด้วยและ อยากเห็นความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่ศึกษามาใช้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ถ้าในมุมมองพ่อแม่ที่ส่งลูกมาเรียน ป.โท ที่นี้นะ ถ้ามองว่าสมรรถนะที่คาดหวัง และต้องการในความคิดเห็นก็คือ มีความรู้แล้วเอาความรู้ไปใช้ได้ เอาความรู้ไป ชี้นำสังคม ช่วยตนเอง ช่วยสังคม สามารถประยุกต์ความรู้ที่ศึกษาแล้วเรียนมาใช้ได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A09, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คิดเช่นเดียวกันคะ สมรรถนะที่คาดหวังและต้องการก็คือ มีความรู้ เอาความรู้ไปใช้ได้ เอาความรู้ไปช่วยตนเอง ช่วยสังคม สามารถประยุกต์ความรู้ที่ศึกษา แล้วเรียนมาใช้ได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A13, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...สมรรถนะหรือครับ...อยากให้เด็กที่จบจากที่นี่มีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็น ถึงความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ เอาความรู้ที่ศึกษาแล้วเรียน มาใช้ในการพัฒนาตน สังคมได้ เท่านั้นก็สุดยอดแล้วครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A03, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับสมรรถนะของมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คือ ความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้ในศาสตร์สาขาที่ศึกษา สามารถที่จะนำเอาความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชนท้องถิ่นได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-01, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567)

“...สมรรถนะของมหาบัณฑิตสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คาดหวังให้เด็กที่จบจากเราไปมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ศึกษา รู้ที่จะเอาไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยครับ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-04, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไป มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ทั้งศาสนาและปรัชญา ทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก สามารถนำเอาสิ่งที่รู้ไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการพัฒนาตนและชุมชน นำไปช่วยพัฒนาสังคมพุง่าย ๆ เป็นคนที่สามารถชี้นำสังคมได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-05, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...มาเรียน ป.โท ที่นี่ หนูคาดหวังและต้องการเติมเต็มความรู้ทั้งศาสนาและปรัชญา สามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการพัฒนาตนและสังคมได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AC-09, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2567)

“...ตัวหนูเองคาดหวังที่จะมีความรู้ทั้งทางด้านศาสนาและปรัชญา สามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ได้ค่ะ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AC-10, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2567)

“...สมรรถนะของมหาบัณฑิตสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มองไปที่มหาบัณฑิต ควรมีความสามารถในการต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-02, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการสมรรถนะด้านความรู้แล้ว คาดหวังให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญามีความคล่องแคล่วและมองออกถึงสถานะความเป็นจริงของบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในตนเองและภายนอก ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นด้วย...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-03, สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2567)

“...สมรรถนะของมหาบัณฑิตสาขาวิชาเรา ควรมีความรู้และที่สำคัญคือ มีความสามารถในการต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ได้ อันนี้สำคัญ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-08, สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2567)

“...ขอเสนอสมรรถนะเพิ่มอีกอันครับนอกเหนือจากที่พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนกล่าวมาคือ ...การมีทักษะในการปฏิบัติงานในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ครับ”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B03, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมต้องการเห็นสมรรถนะของมหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ที่นอกจากจะมีความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญาแล้ว อยากให้รู้จักแก้ปัญหา และมีทักษะด้านดิจิทัล รวมทั้งอีกอันคือ มีเจตคติเชิงบวกในการทำงานและทุกเรื่องครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A05, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ก็เห็นด้วยกับที่ประชุมนี้ละในทุกสมรรถนะที่กล่าวมา แต่ส่วนตัวอยากเพิ่มเรื่องของการตระหนักรู้ถึงความเป็นปัจจุบันครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยในสมรรถนะนี้ เจตคติเชิงบวก ในการทำงานเราก็ออยากได้และคาดหวังในคนทำงานมีเจตคติเชิงบวก โดยเฉพาะคนที่จบทางศาสนาและปรัชญา ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A01, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

2. ด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิต

ความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายในมีความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ข้อมูลปรากฏดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2

ความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิต

ด้านคุณลักษณะ	
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
คุณลักษณะที่เหมือนกัน	
1. มหาบัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาทั้งทางตะวันออกและตะวันตกอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ 2. มหาบัณฑิตมีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ 3. มหาบัณฑิตมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่	

คุณลักษณะที่แตกต่างกัน	
<p>1. มหาบัณฑิตมีความรู้ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน</p> <p>2. มหาบัณฑิตมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง</p> <p>3. มหาบัณฑิตมีการให้เกียรติตนเองและผู้อื่น</p>	<p>1. มหาบัณฑิตมีความรู้ สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคมปัจจุบัน สามารถเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาของตนที่มีผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>2. มหาบัณฑิตมีทักษะทางด้านเทคโนโลยี</p> <p>3. มหาบัณฑิตมีการเคารพซึ่งกันและกัน และเคารพในความแตกต่าง</p>

จากตาราง 4.2 สรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ได้ว่า ด้านคุณลักษณะ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้ 1) ความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาทั้งทางตะวันออกและตะวันตกอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ วิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคมปัจจุบัน มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ 3) คุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ การให้เกียรติตนเองและผู้อื่น การเคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่าง

ตัวอย่างความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

“...คุณลักษณะที่เรหาคะ ดิฉันในฐานะศิษย์เก่ามองว่า มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาเราควรมีทั้งความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ มีทักษะปฏิบัติได้ โดยเฉพาะทักษะหนึ่งที่สำคัญของเด็กปรัชญาคือ ทักษะการวิพากษ์ค่ะ แล้วที่ขาดไม่ได้ต้องมีคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B01, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในฐานะศิษย์เก่าที่นี้ผมคิดว่า มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาเราควรมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ ทั้งสมรรถนะที่กล่าวไปแล้วและคุณลักษณะขาดเรื่องความรู้ไม่ได้ครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยค่ะ...คุณลักษณะเด็กปรัชญาเราต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ถ้าเป็นคุณลักษณะของมหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ส่วนตัวเองมีความคิดเห็นคิดว่า เราต้องการคนที่มีความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ มีทักษะ ทักษะที่คิดว่าจำเป็น คือ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ณ ตอนนี้อาจสำคัญมากเลย และคุณธรรมจริยธรรมก็คือ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมคาดหวังอยากเห็นคุณลักษณะของมหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและ ศาสนามีทักษะการสื่อสารครับ และที่สำคัญในสังคมปัจจุบันคือ ทักษะด้านภาษา...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยค่ะ อยากเห็นลูกมีคุณลักษณะ คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A08, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คิดเช่นเดียวกันค่ะ คุณลักษณะที่อาจารย์ถามดิฉันคาดหวังและต้องการให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบ และด้านความรู้ก็ให้เขารู้และ ประยุกต์ใช้ได้ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A12, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คุณลักษณะที่อาจารย์ถามคุณแม่อยากได้คือ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และที่สำคัญต่อหน้าที่ด้วย...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A10, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คุณแม่คิดและเห็นด้วยกับทุกคนนะคะ คุณลักษณะที่อาจารย์ถามคุณแม่ ให้ความสำคัญและต้องการให้มีคือ มีเหตุผล มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A11, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คุณลักษณะ ฮีม...อยากให้เด็กที่จบจากที่นี่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ มีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และมีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...มีความต้องการและคาดหวังอยากให้เด็กที่ปรัชญา ป.โท จาก ม.บูรพา มีความรู้ในหลักการของศาสตร์ที่เรียนอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ มีทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถามนะ เพราะจบปรัชญา และก็มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ ที่กล่าวมาคาดหวังแบบนั้น ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมคาดหวังอยากเห็นคุณลักษณะของมหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนามีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...ความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คือ มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านของความรู้ที่ต้องรู้และเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญา สามารถประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ ด้านคุณธรรมคือมีความรับผิดชอบ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-01, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไปนั้นมีคุณลักษณะ คือ มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านของความรู้ที่ต้องรู้และเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาฝั่งตะวันตกและตะวันออก มีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ย้ำครับเด็กปรัชญาเราต้องวิพากษ์อย่างมีเหตุผล มีทักษะของการตั้งคำถาม และมีคุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...ผมคาดหวังและต้องการให้คนที่จบมหาบัณฑิตที่มีคุณลักษณะเด่น คือ การให้เกียรติตนเองและผู้อื่นครับ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AC-011, สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไปนั้นมีคุณลักษณะ คือ มีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-07, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังให้มหาบัณฑิตมีคุณลักษณะสำคัญ คือ มีความรู้ สามารถที่จะวิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล รวมทั้งในระดับป.โท ต้องมีความรู้ในการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-02, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2567)

“...ขอเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้ สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคมปัจจุบันได้”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B05, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ด้านคุณลักษณะคิดว่าสมัยนี้ต้องทักษะทางด้านเทคโนโลยี มีความสำคัญในการทำงานมาก ๆ

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คุณลักษณะที่คาดหวัง คือ มีความสามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้กับสังคมในปัจจุบัน...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A14, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในฐานะผู้ใช้บัณฑิต คุณลักษณะหนึ่งที่คาดหวังนอกจากความรู้ คือ มีทักษะทางด้านเทคโนโลยี...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ก็เห็นด้วยกับทุกความเห็นที่เสนอกันมา แต่ขอเสนอเพิ่มในเรื่องความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ของตนที่มีผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...อยากเห็นภาพเด็ก ป.โท ที่จบจากที่นี่มีคุณลักษณะครบเครื่อง มีความรู้แบบบูรณาการ สามารถเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...สังคมยุคนี้สมัยนี้ทำงานกับคนหลากหลาย ไม่ว่าจะงานอะไร อยากให้มหาวิทยาลัยของที่นี่ มีการเคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่างของกันและกันด้วย...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-A09, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

ตอนที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านทักษะ (Skill) 3) ด้านจริยธรรม (Ethics) 4) ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก จำนวน 21 คน และใช้วิธีการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน จำนวน 11 คน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) ของมหาบัณฑิต

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านความรู้ (Knowledge) ของมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายในมีความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ข้อมูลปรากฏดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านความรู้ (Knowledge)

ด้านความรู้ (Knowledge)	
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
ความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกัน	
มหาบัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาทั้งทางตะวันออกและตะวันตกอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้	
ความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกัน	
มหาบัณฑิตมีความรู้ สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน	มหาบัณฑิตมีความรู้ สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคมปัจจุบัน สามารถเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาของตนที่มีผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

จากตาราง 4.3 สรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ได้ว่า ด้านความรู้ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ วิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคม มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงาน และชีวิตประจำวัน เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

“...ดิฉันในฐานะศิษย์เก่ามองว่า มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาเราควรมีทั้งความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B01, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในฐานะศิษย์เก่าที่ฉันคิดว่า มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาเราควรมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ ....ขาดเรื่องความรู้ไม่ได้ครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คิดเช่นเดียวกันค่ะ ....ดิฉันคาดหวังและต้องการให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบ และด้านความรู้ก็ให้เขารู้และประยุกต์ใช้ได้ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A12, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...มีความต้องการและคาดหวังอยากให้เด็กที่ปรัชญา ป.โท จาก ม.บูรพา มีความรู้ในหลักการของศาสตร์ที่เรียนอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ .... ที่กล่าวมาคาดหวังแบบนั้น ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับมหาบัณฑิตสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คือ มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านของความรู้ที่ตนต้องรู้และเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญา สามารถประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-01, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไปนั้นมีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านของความรู้ที่ตนต้องรู้และเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาฝั่งตะวันตกและตะวันออก...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังให้มหาบัณฑิตมี..... คือ มีความรู้ สามารถที่จะวิเคราะห์
สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล รวมทั้งในระดับป.โท ต้องมีความรู้
ในการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-02, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2567)

“...ขอเสนอเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้ สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้
ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคมปัจจุบันได้”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B05, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ที่คาดหวัง คือ มีความสามารถที่จะเชื่อมโยงความรู้กับสังคมในปัจจุบัน...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A14, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ก็เห็นด้วยกับทุกความเห็นที่เสนอกันมา แต่ขอเสนอเพิ่มในเรื่อง
ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ของตนที่มีผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึง
และส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...อยากเห็นภาพเด็ก ป.โท ที่จบจากที่นี่มีคุณลักษณะครบเครื่อง มีความรู้
แบบบูรณาการ สามารถเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในฐานะศิษย์เก่าที่ฉันคิดว่า มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาเรา
ควรมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยเลยค่ะกับน้อง...ที่พูดว่าควรมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนา
และปรัชญาอย่างถ่องแท้...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในความคิดเห็นคิดว่า...ที่ต้องมีคือ ความรู้ ทักษะ แล้วก็เจตคติที่ดี
โดยเฉพาะความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญาที่นำไปใช้ในสังคมได้...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมเองอยากเห็น...มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาที่มีความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญาที่นำไปใช้ในสังคมได้เช่นกันครับ เห็นด้วยและอยากเห็นความสามารถในการประยุกต์ความรู้ที่ศึกษามาใช้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ถ้าในอนาคตมองพ่อแม่ที่ส่งลูกมาเรียน ป.โท ที่นี้นะ ...คาดหวังและต้องการในความคิดเห็นก็คือ มีความรู้แล้วเอาความรู้ไปใช้ได้ เอาความรู้ไปขึ้นนำสังคม ช่วยตนเอง ช่วยสังคม สามารถประยุกต์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนมาใช้ได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A09, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คิดเช่นเดียวกันค่ะ ...คาดหวังและต้องการก็คือ มีความรู้ เอาความรู้ไปใช้ได้ เอาความรู้ไปช่วยตนเอง ช่วยสังคม สามารถประยุกต์ความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนมาใช้ได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A13, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...อยากให้เด็กที่จบจากที่นี่มีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ เอาความรู้ที่ศึกษาเล่าเรียนมาใช้ในการพัฒนาตนสังคมได้ เท่านั้นก็สุดยอดแล้วครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A03, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ความต้องการและความคาดหวัง...คือ ความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้ในศาสตร์สาขาที่ศึกษา สามารถที่จะนำเอาความรู้ที่นั่นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชนท้องถิ่นได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-01, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังให้เด็กที่จบจากเราไปมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่ศึกษารู้อื่นๆที่จะเอาไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยครับ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-04, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไป มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ทั้งศาสนาและปรัชญา ทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก สามารถนำเอาสิ่งที่รู้ไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการพัฒนาตนและชุมชน นำไปช่วยพัฒนาสังคมพุท้ง่าย ๆ เป็นคนที่สามารถขึ้นนำสังคมได้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-05, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...มาเรียน ป.โท ที่นี่ หนูคาดหวังและต้องการเติมเต็มความรู้ทั้งศาสนาและปรัชญา สามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการพัฒนาตนและสังคมได้...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AC-09, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2567)

“...ตัวหนูเองคาดหวังที่จะมีความรู้ทั้งทางด้านศาสนาและปรัชญา สามารถนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ได้ค่ะ...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AC-10, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2567)

“...มหาบัณฑิตควรมีความสามารถในการต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ได้...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-02, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2567)

“...ควรมีทั้งความรู้และที่สำคัญคือ มีความสามารถในการต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ได้อันนี้สำคัญ ...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-08, สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2567)

2. ด้านทักษะ (Skill) ของมหาบัณฑิต

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านทักษะ (Skill) ของมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายในมีความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ข้อมูลปรากฏดังตาราง 4.4

ตาราง 4.4

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านทักษะ (Skill)

ด้านทักษะ (Skill)	
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
ความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกัน	
มหาบัณฑิตมีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ	
ความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกัน	
มหาบัณฑิตมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	มหาบัณฑิตมีทักษะทางด้านเทคโนโลยี

จากตาราง 4.4 สรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ได้ว่า ด้านทักษะ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความต้องการและความคาดหวังให้มหาวิทยาลัยมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ

ตัวอย่างความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

“...ดิฉันในฐานะศิษย์เก่ามองว่า มหาวิทยาลัยของสาขาวิชาปรัชญาเรา ควรจะมีทั้งความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ มีทักษะปฏิบัติได้ โดยเฉพาะทักษะหนึ่งที่สำคัญของเด็กปรัชญาคือ ทักษะการวิพากษ์ค่ะ...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B01, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ถ้าเป็น....มหาวิทยาลัยของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาส่วนตัวเอง มีความคิดเห็นคิดว่า เราต้องการคนที่มีความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ มีทักษะทักษะที่คิดว่าจำเป็น คือ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ณ ตอนนี้อาจสำคัญมากเลย...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมคาดหวังอยากเห็น...มหาวิทยาลัยของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มีทักษะการสื่อสารครบ และที่สำคัญในสังคมปัจจุบันคือทักษะด้านภาษา...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คุณแม่คิดและเห็นด้วยกับทุกคนนะค่ะ ....คุณแม่ให้ความสำคัญและต้องการให้มีคือ มีเหตุผล มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A11, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ฮืม...อยากให้เด็กที่จบจากที่นี่...มีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และมีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...มีความต้องการและคาดหวังอยากให้เด็กที่ปรัชญา ป.โท จาก ม.บูรพา มีความรู้ในหลักการของศาสตร์ที่เรียนอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ มีทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถามเนอะ เพราะจบปรัชญา...ที่กล่าวมาคาดหวังแบบนั้น ...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมคาดหวังอยากเห็น...มหабัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไปนั้น... มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านของความรู้ที่ต้องรู้และเข้าใจในหลักการด้านศาสนา และปรัชญาฝั่งตะวันตกและตะวันออก มีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ย้ำครับ เด็กปรัชญาเราต้องวิพากษ์อย่างมีเหตุผล มีทักษะของการตั้งคำถาม...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไปนั้น...มีทักษะ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง...”
(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-07, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...คิดว่าสมัยนี้ต้องทักษะทางด้านเทคโนโลยี มีความสำคัญในการทำงานมาก ๆ
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในฐานะผู้ใช้บัณฑิต ...ที่คาดหวังนอกจากความรู้ คือ มีทักษะทางด้าน เทคโนโลยี...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...นอกเหนือจากที่ที่ ๆ นื่อง ๆ ทุกคนกล่าวมาคือ ...การมีทักษะในการ ปฏิบัติงานในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ครับ”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B03, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมต้องการเห็น...มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ที่นอกจากจะมีความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญาแล้ว อยากรู้จักแก้ปัญหา และมีทักษะด้านดิจิทัล...”
(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A05, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

3. ด้านจริยธรรม (Ethics) ของมหาบัณฑิต

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านจริยธรรม (Ethics) ของมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายในมีความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ข้อมูลปรากฏดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
 วิทยาศาสตร์และปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านจริยธรรม (Ethics)

ด้านจริยธรรม (Ethics)	
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
ความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกัน	
มหาบัณฑิตมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่	
ความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกัน	
มหาบัณฑิตมีการให้เกียรติตนเองและผู้อื่น	มหาบัณฑิตมีการเคารพซึ่งกันและกัน และเคารพในความแตกต่าง

จากตาราง 4.5 สรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ได้ว่า ด้านจริยธรรม กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ ให้เกียรติตนเองและผู้อื่น เคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่าง

ตัวอย่างความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

“...ดิฉันในฐานะศิษย์เก่ามองว่า มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญา เราควรมีทั้งความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ มีทักษะปฏิบัติได้ โดยเฉพาะทักษะหนึ่งที่สำคัญของเด็กปรัชญาคือ ทักษะการวิพากษ์ค่ะ แล้วที่ขาดไม่ได้ต้องมีคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B01, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยค่ะ...เด็กปรัชญาเราต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ส่วนตัวเองมีความคิดเห็นคิดว่า เราต้องการคนที่มีความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ มีทักษะ ทักษะที่คิดว่าจำเป็น คือ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ตอนนี้อ่านสำคัญมากเลย และคุณธรรมจริยธรรมก็คือ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยค่ะ อยากเห็นลูกมีคุณลักษณะ คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A08, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คิดเช่นเดียวกันค่ะ ...ดิฉันคาดหวังและต้องการให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบ และด้านความรู้ก็ให้เขารู้และประยุกต์ใช้ได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A12, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คุณแม่อยากได้คือ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและที่สำคัญต่อหน้าที่ด้วย...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A10, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...คุณลักษณะ ฮีม...อยากให้เด็กที่จบจากที่นี่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...มีความต้องการและคาดหวังอยากให้เด็กที่ปรัชญา ป.โท จาก ม.บูรพา มีความรู้ในหลักการของศาสตร์ที่เรียนอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ มีทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถามนะ เพราะจบปรัชญา และก็มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ ที่กล่าวมาคาดหวังแบบนั้น ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ความต้องการและความคาดหวัง...คือ มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านของความรู้ที่นั่นต้องรู้และเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญา สามารถประยุกต์ ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ ด้านคุณธรรมคือมีความรับผิดชอบ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-01, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาไปนั้น... มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม ในด้านของความรู้ที่นั่นต้องรู้และเข้าใจในหลักการด้านศาสนา และปรัชญาฝั่งตะวันตกและตะวันออก มีทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ย้ำครับ เด็กปรัชญาเราต้องวิพากษ์อย่างมีเหตุผล มีทักษะของการตั้งคำถาม และมีคุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...สังคมยุคนี้สมัยนี้ทำงานกับคนหลากหลาย ไม่ว่าจะงานอะไร
อยากให้องค์กร ๆ ที่จับที่นี้ มีการเคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่าง
ของกันและกันด้วย...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

4. ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ของมหาบัณฑิต

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ในด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ของมหาบัณฑิตที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายในมีความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ข้อมูลปรากฏดังตาราง 4.6

ตาราง 4.6

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง) ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character)

ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character)	
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
ความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกัน	
มหาบัณฑิตมีความเป็นผู้นำทั้งทางความคิดและการกระทำกล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่อสังคม	
ความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกัน	
มหาบัณฑิตมีเหตุผล มีการสื่อสารที่ดี มีค่านิยม ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง	มหาบัณฑิตมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ เป็นมิตร ยอมรับความแตกต่างในสังคม

จากตาราง 4.6 สรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ได้ว่า ด้านคุณลักษณะบุคคล กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ เป็นมิตร มีเหตุผล มีความเป็นผู้นำทั้งทางความคิดและการกระทำ กล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการสื่อสารที่ดี ยอมรับความแตกต่างในสังคม มีค่านิยมยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง

ตัวอย่างความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

“...ฉันในฐานะศิษย์เก่าคิดว่าคุณลักษณะสำคัญของเรา คือ ต้องมีความเป็นผู้นำทางความคิดและ มีความรับผิดชอบต่อสังคม...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B01, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาส่วนตัวเองมีความคิดเห็นคิดว่าเราต้องการคนที่มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ ยิ่งระดับป.โท ด้วยแล้ว ต้องมีความเป็นผู้นำ เช่น ผู้นำเชิงความคิด...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมอยากเห็น...มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มีความกล้าคิด กล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ด้านลักษณะบุคคลคุณแม่คิดและเห็นด้วยกับทุกคนค่ะ แต่เสริมว่าควรต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำทั้งทางความคิดและการกระทำค่ะ ต้องทำให้เห็นด้วย...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A11, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยค่ะ...เด็กปรัชญาเราต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม เรื่องนี้สำคัญมาก ๆ เป็นเรื่องที่ต้องเร่งปลูกฝังให้เกิดขึ้น...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...มีความต้องการและคาดหวังอยากให้เด็กที่ปรัชญา ป.โท จาก ม.บูรพา มีความรับผิดชอบต่อสังคม สะท้อนคุณลักษณะเด่นของเด็กปรัชญาคือ ความเป็นผู้นำทางความคิดที่สามารถเป็นที่พึ่งให้กับคนในสังคมได้ ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมอยากเห็นนะ...มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มีความเป็นผู้นำ กล้าที่จะคิดและกล้าที่แสดงมันออกมา...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญาเป็นผู้ที่มีเหตุผล และมีการสื่อสารที่ดีที่จะสื่อสารออกไป...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญามีค่านิยมยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง มีเหตุผล โดยเฉพาะความมีเหตุผลน่าจะเป็นอัตลักษณ์ของเด็กปรัชญา ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-07, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...เห็นด้วยเลย คุณลักษณะบุคคลที่สำคัญของเด็กที่จบจากที่นี่ คือ มีเหตุผล มีการสื่อสารที่ดี...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-01, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567)

“...คาดหวังและต้องการให้เด็กที่จบศาสนาและปรัชญามีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ใครพบเห็นก็ชื่นชมในบุคลิกภาพ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในฐานะผู้ใช้บัณฑิต ...มีความคาดหวังนะว่าเราจะได้คนที่มีความเป็นมิตร และที่สำคัญคือต้องรู้จักยอมรับความแตกต่างได้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...จากที่ทุกคนกล่าวมาเห็นด้วยครับ มีบุคลิกดี มีความเป็นมิตร และยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลครับ”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B03, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมต้องการเห็น...มหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ภูมิฐาน นักวิชาการ มีคาแร็กเตอร์ที่ดี กล่าวคือ บุคลิกภาพดี น่าเชื่อถือ และเป็นมิตร หน้าตา ยิ้มแย้มแจ่มใสไม่บูดบึ้ง ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A05, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนา และปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก จำนวน 21 คน และใช้วิธีการการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน จำนวน 11 คน พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายในได้เสนอข้อมูลแนวทางการพัฒนาหลักสูตรไว้ปรากฏดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7

แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายใน

แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา	
กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก
1. การพัฒนาหลักสูตรฯ ควรมีการศึกษาความต้องการและความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้หลักสูตรสามารถสร้างมหาบัณฑิตที่มีสมรรถนะและคุณลักษณะได้ตรงตามความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน	1. พัฒนาหลักสูตรฯ ที่มีความทันสมัยและตอบโจทย์สังคมปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก เพื่อให้หลักสูตรสามารถสร้างมหาบัณฑิตที่รู้เท่าทัน นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ และขึ้นำสังคมไปในทิศทางที่ดี
2. พัฒนาหลักสูตรฯ ที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก	2. หลักสูตรฯ ที่พัฒนาควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคม เพิ่มรายวิชาที่เน้นการวิเคราะห์และวิพากษ์เหตุการณ์ในสังคม
3. หลักสูตรฯ ที่พัฒนาควรมีความแตกต่างและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่ซ้ำกับสาขาวิชาเดียวกันในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และมีผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในด้านความรู้ ด้านทักษะด้านจริยธรรม และด้านคุณลักษณะบุคคล	3. หลักสูตรฯ ควรมีลักษณะของการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้หลายด้านเพื่อประโยชน์ในอนาคต
4. หลักสูตรฯ ที่พัฒนาควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้ทันสมัย สอดรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม เพิ่มรายวิชาที่เน้นการวิเคราะห์และวิพากษ์เหตุการณ์ในสังคม เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงลึกและการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ต่อประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เพิ่มรายวิชาด้านปรัชญาเทคโนโลยี เพื่อเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีในเชิงปรัชญาและจริยธรรม เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี	4. หลักสูตรฯ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้บุคคลอื่น ๆ ได้รู้จักหลักสูตรฯ มากขึ้น

<p>5. หลักสูตรฯ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร เช่น จัดทำคลิปสัมภาษณ์นิสิต ศิษย์เก่า ที่ประสบความสำเร็จ และแนะนำคณาจารย์ พร้อมนำเสนอผลงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคคลอื่น ๆ ได้รู้จักหลักสูตรฯ มากขึ้น</p>	
<p>6. คณาจารย์ประจำหลักสูตรฯ ควรมีการศึกษา และพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเป็นไปเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรองรับการพัฒนาหลักสูตรฯ ที่จะพัฒนาขึ้นไป</p>	

จากตาราง 4.7 สรุปผลการวิจัยจากการสังเคราะห์ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฯ ควรมีการศึกษาความต้องการและความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้หลักสูตร ฯ สามารถสร้างมหาบัณฑิตที่มีสมรรถนะและคุณลักษณะได้ตรงตามความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน

2. พัฒนาหลักสูตรฯ ที่มีความทันสมัยและตอบโจทย์สังคมปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก เพื่อให้หลักสูตร ฯ สามารถสร้างมหาบัณฑิตที่รู้เท่าทัน นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ และขึ้นนำสังคมไปในทิศทางที่ดี

3. หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นควรมีความแตกต่างและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่ซ้ำกับสาขาวิชาเดียวกันในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ มีผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ตรงตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้ทันสมัย สอดรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม เพิ่มรายวิชาที่เน้นการวิเคราะห์และวิพากษ์เหตุการณ์ในสังคม เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงลึกและการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ต่อประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เพิ่มรายวิชาด้านปรัชญาเทคโนโลยี เพื่อเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีในเชิงปรัชญาและจริยธรรม สามารถเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

5. หลักสูตรฯ ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีลักษณะของการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้หลายด้านเพื่อประโยชน์ในอนาคต

6. หลักสูตรฯ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เช่น จัดทำคลิปวิดีโอสัมภาษณ์นิสิต ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ และแนะนำคณาจารย์ พร้อมนำเสนอผลงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคคลอื่น ๆ ได้รู้จักหลักสูตรฯ มากขึ้น

7. คณาจารย์ประจำหลักสูตรฯ ควรมีการศึกษาและพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเป็นไปเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรองรับการพัฒนาหลักสูตรฯ ที่จะพัฒนาขึ้นไป

ตัวอย่างความคิดเห็นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

“...หลักสูตรเองต้องสำรวจความต้องการ ความคาดหวังจากหน่วยงาน คนที่เกี่ยวข้อง...การประชาสัมพันธ์ก็สำคัญ อาจมีคณาจารย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ แนะนำ คณาจารย์ เพื่อให้คนอื่น ได้รู้จักหลักสูตรฯ มากขึ้น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-01, สัมภาษณ์, 5 พฤศจิกายน 2567)

“...มีสมรรถนะและคุณลักษณะได้ตรงกับความต้องการของสังคม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-04, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...มันต้องมีความทันสมัย ดูสมัยใหม่และทันกับสถานการณ์ของโลก... คำอธิบายรายวิชาให้ทันสมัย สอดรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-05, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...พัฒนาให้เด็กจบไปมีทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้าน คุณลักษณะบุคคล...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AC-09, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2567)

“...ตัวหนูเองอยากให้เพิ่มรายวิชาที่เน้นการวิเคราะห์และวิพากษ์เหตุการณ์ ในสังคม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AC-10, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2567)

“...มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่ซ้ำกับที่ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ มีความแตกต่างจาก ที่ที่เขาเปิดกัน..และต้องดูแลให้คณาจารย์ประจำหลักสูตรฯ มีคุณสมบัติเป็นไปเกณฑ์...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AA-02, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2567)

“...เน้นการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักหลักสูตรให้มากขึ้น...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-03, สัมภาษณ์, 17 พฤศจิกายน 2567)

“...คิดว่าอีกรายวิชาที่น่าเพิ่มให้มีคือ รายวิชาด้านปรัชญาเทคโนโลยี เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างมีสติ รู้เท่าทัน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-08, สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2567)

“...สิ่งสำคัญอีกอย่าง คือ คณาจารย์ประจำหลักสูตรฯ ต้องพัฒนาตนเองให้มี คุณสมบัติเป็นไปเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรองรับการพัฒนาหลักสูตรฯ ที่จะพัฒนาขึ้นไป...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-06, สัมภาษณ์, 18 พฤศจิกายน 2567)

“...ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้มีช่องทางที่หลากหลายขึ้น...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ รหัส AB-07, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2567)

“...ในฐานะศิษย์เก่าผมคิดว่าเรื่องการประชุมประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักหลักสูตรเรา เยอะ ๆ ครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B02, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...เห็นด้วยกับน้อง...แต่ก็อยากเพิ่มเรื่อง การบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้หลายด้าน ที่สามารถขึ้นนำสังคมได้ค่ะ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B06, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมเองอยากเห็นสมรรถนะของมหาบัณฑิตของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ที่มีความรู้ทางด้านศาสนาและความน่าสนใจคือ หลักสูตรต้องทันสมัย ทันต่อสังคม...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ในมุมมองพ่อแม่ อยากให้จัดการเรียนที่เด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้ หลาย ๆ ด้านได้ เพื่อประโยชน์ของเด็กในอนาคตกับสังคมยุคนี้ ที่ต้องรอบรู้...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AB-A09, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ผมต้องการให้หลักสูตรสามารถสร้างมหาบัณฑิตที่รู้เท่าทัน ที่สามารถ นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ และขึ้นนำสังคมไปในทิศทางที่ดีได้ครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AA-A05, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

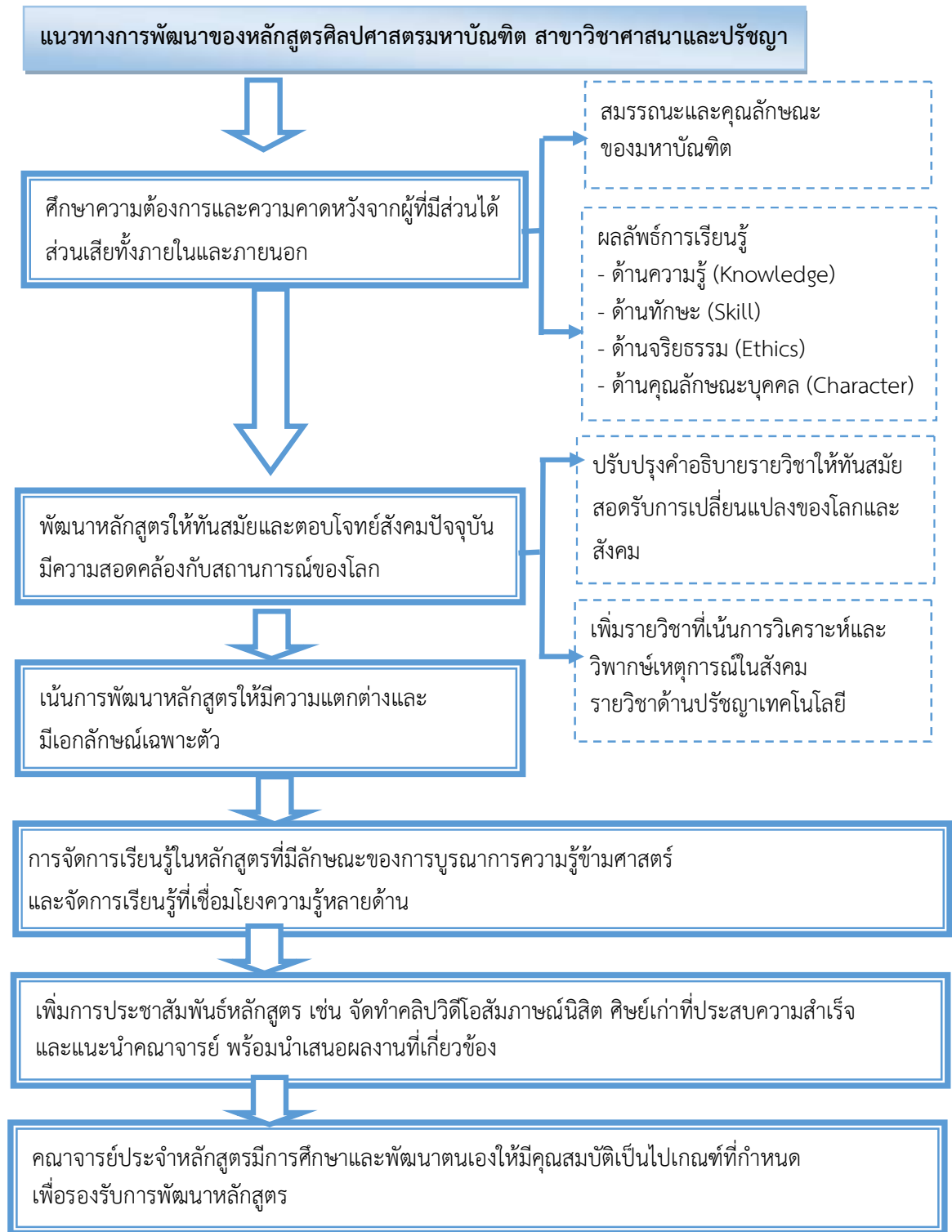
“...ก็เห็นด้วยกับที่ประชุมนี้แหละ แต่ส่วนตัวอยากเพิ่ม เรื่องของความทันสมัยและ ตอบโจทย์สังคมปัจจุบันครับ...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B04, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

“...ส่วนตัวเองเห็นว่าควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลง ของโลกและสังคม...”

(ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รหัส AC-B07, สนทนากลุ่ม, 26 ตุลาคม 2567)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปเป็นแผนภาพแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ดังนี้

ภาพ 4.1

แผนภาพแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

บทที่ 5

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา 2) เพื่อสังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและวิธีการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก จำนวนทั้งสิ้น 21 คน ประกอบด้วย ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 7 คน ผู้ปกครอง จำนวน 7 คน ศิษย์เก่า จำนวน 7 คน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน จำนวนทั้งสิ้น 11 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับคณะ จำนวน 2 คน คณาจารย์ผู้สอน จำนวน 6 คน นิสิตปัจจุบัน จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวประเด็นคำถาม การสนทนากลุ่มและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาประกอบความเรียง พร้อมยกตัวอย่างคำพูดประกอบ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญามหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

เพื่อประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

สรุปผลการวิจัยได้ว่า ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา มีดังนี้

1. ด้านสมรรถนะ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ที่สามารถชี้นำสังคมได้ สามารถประยุกต์ความรู้ที่ศึกษามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจอย่างสร้างสรรค์ ต่อยอดพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ มีความคล่องแคล่วและมองออกถึงสถานะความเป็นจริงของบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในตนเองและภายนอก ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น รู้จักการแก้ปัญหา และการตระหนักรู้ถึงความเป็นปัจจุบัน มีทักษะในการปฏิบัติงานในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล และมีเจตคติเชิงบวก

2. ด้านคุณลักษณะ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้ 1) ความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาทั้งทางตะวันออกและตะวันตกอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ วิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคมปัจจุบัน มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ 3) คุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ การให้เกียรติตนเองและผู้อื่น การเคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่าง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

เพื่อสังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

สรุปผลการวิจัยได้ว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพามีดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ วิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคม มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านทักษะ (Skill) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ

3. ด้านจริยธรรม (Ethics) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ ให้เกียรติตนเองและผู้อื่น เคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่าง

4. ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการและความคาดหวังใหม่หาบัณฑิตมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ เป็นมิตร มีเหตุผล มีความเป็นผู้นำทั้งทางความคิดและการกระทำ กล้าแสดงออกและกล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการสื่อสารที่ดี ยอมรับความแตกต่างในสังคม มีค่านิยมยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3

เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
และปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

สรุปผลการสังเคราะห์ได้ว่า การพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ควรมีแนวทางดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฯ ควรมีการศึกษาความต้องการและความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้
ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้หลักสูตร ฯ สามารถสร้างมหาบัณฑิตที่มีสมรรถนะและ
คุณลักษณะได้ตรงตามความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน

2. พัฒนาหลักสูตรฯ ที่มีความทันสมัยและตอบโจทย์สังคมปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับ
สถานการณ์ของโลก เพื่อให้หลักสูตร ฯ สามารถสร้างมหาบัณฑิตที่รู้เท่าทัน นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ
และขึ้นนำสังคมไปในทิศทางที่ดี

3. หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นควรมีความแตกต่างและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่ซ้ำกับสาขาวิชา
เดียวกันในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ มีผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill)
ด้านจริยธรรม (Ethics) และด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ตรงตามความต้องการและความ
คาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้ทันสมัย สอดรับการ
เปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม เพิ่มรายวิชาที่เน้นการวิเคราะห์และวิพากษ์เหตุการณ์ในสังคม
เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงลึกและการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์ต่อประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม
เพิ่มรายวิชาด้านปรัชญาเทคโนโลยี เพื่อเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีในเชิงปรัชญาและจริยธรรม
สามารถเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

5. หลักสูตรฯ ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีลักษณะของการบูรณาการความรู้
ข้ามศาสตร์ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้หลายด้านเพื่อประโยชน์ในอนาคต

6. หลักสูตรฯ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เช่น จัดทำคลิปวิดีโอสัมภาษณ์นิสิต
ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ และแนะนำคณาจารย์ พร้อมนำเสนอผลงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคคล
อื่น ๆ ได้รู้จักหลักสูตรฯ มากขึ้น

7. คณาจารย์ประจำหลักสูตรฯ ควรมีการศึกษาและพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเป็นไป
เกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรองรับการพัฒนาหลักสูตรฯ ที่จะพัฒนาขึ้นไป

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยที่นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมีความต้องการและคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะอันได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจทางด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ที่สามารถชี้นำสังคม ประยุกต์ความรู้ที่ศึกษามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ต่อยอดพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ มีความคล่องแคล่วและมองออกถึงสถานะความเป็นจริงของบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม รู้จักการแก้ปัญหา และการตระหนักรู้ถึงความเป็นปัจจุบัน มีทักษะในการปฏิบัติงานในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล และมีเจตคติเชิงบวก ซึ่งสมรรถนะดังกล่าวนี้เป็นพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ส่งผลให้เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สมรรถนะซึ่งมีอยู่ในบุคลากรสามารถแสดงออกได้เด่นชัดอย่างมีมาตรฐานจนทำให้สามารถทำงานได้อย่างประสบความสำเร็จ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2549) สมรรถนะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี (McClelland, 1973) ในส่วนของคุณลักษณะของมหาบัณฑิต พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมีความต้องการและคาดหวังให้มหาบัณฑิตมีทั้งความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมครอบคลุมรอบด้าน กล่าวคือ ในด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาทั้งทางตะวันออกและตะวันตก ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ วิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคมปัจจุบัน มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ ด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ การให้เกียรติตนเองและผู้อื่น การเคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่าง ซึ่งความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในด้านสมรรถนะและด้านคุณลักษณะที่กล่าวมานั้น เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการศึกษามุ่งผลลัพธ์ (Outcome Based Education) อันเกิดจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งนำไปสู่การสร้างหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมได้ตรงกับความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมีความต้องการและความคาดหวังด้านความรู้ (Knowledge) ของมหาบัณฑิต ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านศาสนาและปรัชญาอย่างถ่องแท้ ประยุกต์ความรู้ด้านศาสนาและปรัชญาได้ วิเคราะห์สถานการณ์ทางศาสนาในสังคมอย่างมีเหตุผล สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ทางด้านศาสนาและปรัชญากับสังคม มีความรู้ในการวิจัยด้านศาสนาและปรัชญา

เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวัน เผยแพร่ความรู้ด้านศาสนา และปรัชญาผ่านเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญที่มหาบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรนี้ควรมีไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับหลักการด้านศาสนาและปรัชญา ซึ่งเปรียบเหมือนหัวใจของศาสตร์สาขาวิชานี้ แม้กระทั่งการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุมีผล เนื่องจากเหตุผลนั้นถือเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการหาความรู้ความจริงของนักปรัชญา ประกอบกับการศึกษาในระดับปริญญาโทผู้ศึกษาควรมีความรู้ในการวิจัยในศาสตร์สาขาที่เรียนเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการศึกษาวิจัยนั้น ยังมีความสอดคล้องกับรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ด้านความรู้ที่ระบุโครงสร้างของความรู้ไว้ว่า มีความรู้เชิงสาระ/หลักการ ความรู้เชิงกระบวนการ และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้สำหรับการศึกษาระดับปริญญาโทนั้นควรมีความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ ต่อยอดความรู้ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่เพื่อการค้นพบ และสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นที่ยอมรับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2565: 1) จากผลการวิจัยยังพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมีความต้องการและความคาดหวังด้านทักษะ (Skill) ของมหาบัณฑิต ได้แก่ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสารและการตั้งคำถาม ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในสังคมปัจจุบัน หากมหาบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรฯ มีทักษะดังกล่าวจะสามารถตอบสนองความต้องการของการทำงานยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งทักษะที่กล่าวมานั้นมีความสอดคล้องตรงกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะที่ 2 ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วย ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะด้านสื่อ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และดังที่เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและสังคมในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่ท้าทายเป็นอย่างมาก ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงคุณลักษณะที่สำคัญของอนาคต ทั้งนี้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการศึกษาวิจัยนั้น ยังมีความสอดคล้องกับรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ด้านทักษะที่ระบุโครงสร้างของทักษะไว้ว่า มีทักษะการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ หรือศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และมีทักษะทั่วไปซึ่งในผู้เรียนระดับปริญญาโท ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะการสร้างความรู้ในการปฏิบัติ การคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ เพื่อสร้างความรู้ใหม่เชิงวิชาการหรือวิชาชีพ และทักษะดิจิทัล (ราชกิจจานุเบกษา, 2565: 2) จากผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมีความต้องการและความคาดหวังด้านจริยธรรม (Ethics) ของมหาบัณฑิต ได้แก่ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ การให้เกียรติตนเองและผู้อื่น การเคารพซึ่งกันและกันและเคารพในความแตกต่าง ซึ่งจริยธรรมนั้นมีความสำคัญในบุคคลมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่บัณฑิต ดังที่ จันทนา ทองประยูร (2558) และพระมหากษัตริย์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า บัณฑิตต้องถึงพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน ประกอบด้วย

ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน หนักเอาเบาสู้ และการไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมีความ ต้องการและความคาดหวังด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ของมหาบัณฑิต ได้แก่ มีบุคลิกภาพ ที่น่าเชื่อถือ เป็นมิตร มีเหตุผล มีความเป็นผู้นำทั้งทางความคิดและการกระทำ กล้าแสดงออกและ กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการสื่อสารที่ดี ยอมรับความแตกต่างในสังคม มีค่านิยม ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นจุดเน้นภาพความเป็นมหาบัณฑิตในหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพาได้เป็นอย่างดี มีความสอดคล้องตรงกับอัตลักษณ์และเป้าหมายของหลักสูตรอย่างแท้จริง และเป็นไปตามเอกสารแนบท้ายประกาศ คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่ระบุไว้ว่า ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ทุกหลักสูตรต้องกำหนดลักษณะบุคคลที่เป็นลักษณะบุคคลทั่วไปที่เหมาะสม กับอัตลักษณ์ของหลักสูตรและสถาบัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2565: 4)

3. แนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา จากผลการวิจัยพบว่า หลักสูตร ฯ ควรมีการศึกษาความต้องการและความ คาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบโจทย์สังคม ปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก เน้นการพัฒนาหลักสูตรให้มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรที่มีลักษณะของการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ และเชื่อมโยงความรู้หลายด้าน เพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ตลอดจนจนคณาจารย์ประจำหลักสูตร มีการศึกษาและพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อรองรับการพัฒนาหลักสูตร ต่อไป ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง การพัฒนาหลักสูตรควรมี กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือมีกระบวนการ ในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม การพัฒนาหลักสูตร ควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับที่ วารินทร์ แก้วอุไร (2566) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น หรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับ ความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องคำนึงถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับ โดยผลที่ได้ในแต่ละ ขั้นตอนด้วยกระบวนการวิจัยจะนำไปสู่การดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูล พื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร การยกย่องสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการ ประเมินหลักสูตร รวมไปถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ คุณภาพที่ดีที่สุด ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาควิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ควรนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เป็นไปความต้องการและความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกอย่างแท้จริง

2. การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ต้องคำนึงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) ลักษณะบุคคล (Character) ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ดังกล่าวนี้ต้องครอบคลุมทั้ง 4 ด้านและควรเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก

3. แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ควรเริ่มต้นจากศึกษาความต้องการและความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและตอบโจทย์สังคมปัจจุบัน ความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลก โดยการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาและเพิ่มรายวิชาที่เน้นการวิเคราะห์และวิพากษ์เหตุการณ์ในสังคม รายวิชาด้านปรัชญาเทคโนโลยี เน้นการพัฒนาหลักสูตรให้มีความแตกต่าง และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว วางรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรให้มีลักษณะของการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ และจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้หลายด้าน

4. ภาควิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา เช่น จัดทำคลิปวิดีโอสัมภาษณ์นิสิต ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ และแนะนำคณาจารย์ พร้อมนำเสนอผลงานที่เกี่ยวข้องเผยแพร่ในหลากหลายช่องทางให้เป็นที่รู้จักแก่สังคม

5. คณาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ควรมีการศึกษาพัฒนาตนเอง และเตรียมความพร้อมให้มีคุณสมบัติเป็นไปเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อรองรับการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณภาพบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านคุณลักษณะและสมรรถนะ

2. ควรมีการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้จากการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ในทัศนะของบัณฑิต

บรรณานุกรม

- กฤตยา ทองผาสุข. (2565). ผลการเรียนรู้ตามความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย:
หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและการศึกษา (5 ปี).
วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 13(3), 1-11.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559, 25 กันยายน). พิมพ์เขียว Thailand 4.0
โมเดลขับเคลื่อน ประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน.
<http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับ
ความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น.
[วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทนา ทองประยูร. (2558). คุณลักษณะบัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในบริบทอาเซียน.
วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม. 5(1), 91-110.
- จิรประภา อัครบวร. (2549). สร้างคนสร้างผลงาน. ก.พลพิมพ์ (1996).
- ชิษณุกร พรภาณูวิชญ์. (2540). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษา
จังหวัดแพร่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). มาร์จิ้นจิก Competency กันเถอะ. เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- นันทิมา นาคาพงศ์. (2556). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินทักษะและ
กระบวนการทางคณิตศาสตร์ สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา (รายงานการวิจัย).
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนา
นักศึกษา. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 3(2), 208-222.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา.
หน้า 35-36. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 212 ง.
- ประดิษฐ์ มีสุข และทรงธรรม ธีระกุล. (2551). วิกฤตคุณภาพบัณฑิตศึกษากับบทบาทมหาวิทยาลัย.
ทักษิณวิชาการ'51 “มหาวิทยาลัยทักษิณกับทางแก่วิกฤตของชาติ”, 119-143.
- ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน.
วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(3), 141-158.
- พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ. (2560, 18 กรกฎาคม). ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์.
http://202.28.109.66/journalfiles/mcu56_2_04.pdf
- พิศสมัย อรทัย และศรีเวียงแก้ว เต็งเกียรติตระกูล. (2554). การประเมินความต้องการจำเป็น
ด้านการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตามการรับรู้ของบัณฑิต
พยาบาลรามาริบัติ. รามาริบัติพยาบาลสาร, 17(3), 463-477.

- ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2564). รายงานการประเมินตนเอง (Self – Assessment Report: SAR) หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีการศึกษา 2564. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2566, 27 สิงหาคม). *เกี่ยวกับเรา ภาควิชาศาสนาและปรัชญา*. <https://huso.buu.ac.th/re/aboutus/>
- ภาชิต ลิ้มประยูร และคณะ. (2567). ศึกษาความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตร Non-Degree. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 7(3), 141-152.
- มนตรี หลินภู และคณะ. (2567). ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อความต้องการด้านสมรรถนะบัณฑิต ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. *วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์*, 4(2), 226-235.
- มยุรี เขียวฉะอ้อน. (2541). *การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาล โดยใช้การคิดวิเคราะห์งาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2566, 7 กรกฎาคม). *การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและการประเมินผลสำหรับหลักสูตร*. https://www.ubu.ac.th/web/files_up/46f2018081509524869.pdf
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ราชบัณฑิตยสถาน.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2566). *การพัฒนาหลักสูตร: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *การผลิตบัณฑิตในศตวรรษที่ 21*. (เรียบเรียงโดยหนึ่งฤทัย ขอผลกลาง).
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2557). สมรรถนะสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 6(12), 165-183.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2549). *โครงการวางระบบประเมินสมรรถนะในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งประเภทอำนวยการ*. มูลนิธิพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, สำนักงาน ก.พ.
- ศิริรัตน์ ศรีสะอาด. (2542). *การศึกษาประเภทของบุคลิกภาพของสมาชิกและขนาดของกลุ่มที่ส่งผลต่อการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้กลุ่มสมมติ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ทองเอี่ยม. (2550). *การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารระดับกลางในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. [วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย*. บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน : คู่มือสมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ*. ประชุมช่าง.
- สิรินพร บ้านแสน. (2553). *การศึกษาสมรรถนะการประเมินการเรียนรู้ของครูคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดมหาสารคาม*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา ยีหวังเจริญ. (2554). *สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. [วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สุทธิพรธม อีรพงศ์ และคณะ. (2564). ความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษา. *Journal of Early Childhood Education Management (ECEM)*, 3(2), 1-10.
- สุภาพร เทียมบุญประเสริฐ ทรงเกียรติ เถนว่อง และกาญจนา ตระกูลวรกุล. (2564). การศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน. *วารสารวัดผลการศึกษา*, 38(103), 145-157.
- สุภาพร ศรีหามี่. (2565). การศึกษาความคาดหวังและความเป็นจริงที่มีต่อความรับผิดชอบในการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *ครุศาสตร์สาร*, 16(1), 127-135.
- สุรภา ไถ่บ้านกวย และประชา ตันเสนีย์. (2565). ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียต่อการจ้างผู้ตรวจสอบภายในจากบุคคลภายนอก. *วารสารพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม*, 2(1), 61-74.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). *การสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในนิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์ วี.พริ้นท์ (1991).
- อุกฤษณ์ กาญจนเกต. (2543). การใช้ Competency ในการบริหารงานบุคคล. *วารสารบริหารคน*, 21(2), 11-18.
- Bellanca, J., & Brandt, R. (2010). *21st century skills: rethinking how students learn*: Bloomington: Solution Tree Press.
- David C McClelland. (1973). Testing for Competency rather than Intelligence. *American Psychologist*. 11, 57-83.
- Dubois, D. D., & Rothwell, W. J. (2004). *Competency-Based Human Resource Management*. Davies-Black Publishing.

- Freeman, R. E. (2010). *Strategic management: A stakeholder approach*. Cambridge university press.
- Freeman, R. B., & Medoff, J. L. (1984). What do unions do. *Indus. & Lab. Rel. Rev.*, 38, 244.
- Hornby, A. S., Ashby, M., & Wehmeier, S. (2000). *Oxford advanced learner's Dictionary of Current English*. Oxford University Press.
- McCabe, G. (2010). Graduate attributes and employability: helping universities and students prepare for the changing landscape. *Interchange*.
- Moalosi, R., Oladiran, M. T., & Uziak, J. (2012). Students' perspective on the attainment of graduate attributes through a design project. *Global Journal of Engineering Education*, 14(1), 40-46.
- Partnership for 21st Century Skills. (20 March 2011). *Framework for 21st century learning*. http://www.p21.org/storage/documents/1._p21_framework_2-pager.pdf
- Spencer, L.M. and Spencer, S.M., (1993). *Competence at work: Model for superior performance*. Wiley.
- United Nations Evaluation Group. (2016). *Evaluation Competency Framework*. UNEG.
- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Sage.
- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planing and conducting needs assessments: A practical guide*. Sage.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ อว ๘๑๑๐/๑๔๙๒

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ วัฒนชะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสรุปสาระสำคัญของโครงการวิจัย ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย ๒ ฉบับ

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย อาจารย์ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยประเภทงบประมาณอุดหนุนการวิจัย จากเงินรายได้ ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ เรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” นั้น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ในโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์

(รองศาสตราจารย์สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาศาสนาและปรัชญา

โทร. ๐ ๓๘๑๐ ๒๒๒๒ ต่อ ๒๓๐๗

ที่ อว ๘๑๑๐/๑๔๙๓

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ รุจิรานุกูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสรุปสาระสำคัญของโครงการวิจัย ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย ๒ ฉบับ

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย อาจารย์ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยประเภทงบประมาณอุดหนุนการวิจัย จากเงินรายได้ ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ เรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” นั้น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ในโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์

(รองศาสตราจารย์สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาศาสนาและปรัชญา

โทร. ๐ ๓๘๑๐ ๒๒๒๒ ต่อ ๒๓๐๗

ที่ อว ๘๑๑๐/๑๔๙๔

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสรุปสาระสำคัญของโครงการวิจัย ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย ๒ ฉบับ

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย อาจารย์ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยประเภทงบประมาณอุดหนุนการวิจัย จากเงินรายได้ ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ เรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” นั้น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ในโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดีและ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์

(รองศาสตราจารย์สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาศาสนาและปรัชญา

โทร. ๐ ๓๘๑๐ ๒๒๒๒ ต่อ ๒๓๐๗

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา โทร. ๒๓๐๗

ที่ อว ๘๑๑๐.๘/๑๙๐

วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ได้รับอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประเภทงบประมาณ เงินการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๘) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

ในการนี้ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา จึงใคร่ขออนุญาตให้นักวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจาก ท่านโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนักวิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ท่านด้วยตนเองในช่วงระหว่างวันที่ ๑ -๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งนี้ นักวิจัยจะดำเนินการประสานติดต่อและยืนยันสถานที่ในการสัมภาษณ์ที่ท่านสะดวกกับท่านอีกครั้ง หากท่านมีข้อสงสัยประการใดสอบถามได้ที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย โทร ๐๘๗ ๙๘๓ ๓๖๑๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญ์รัตน์ ศรีมันตะ)

หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา โทร. ๒๓๐๗

ที่ อว ๘๑๑๐.๘/๑๙๑

วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน รองคณบดีฝ่ายการจัดการศึกษาและสื่อสารองค์กร

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ได้รับอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประเภทงบประมาณ เงินการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๘) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

ในการนี้ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา จึงใคร่ขออนุญาตให้นักวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จากท่านโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนักวิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ท่านด้วยตนเองในช่วงระหว่างวันที่ ๑ -๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งนี้ นักวิจัยจะดำเนินการประสานติดต่อและยืนยันสถานที่ในการสัมภาษณ์ที่ท่านสะดวก กับท่านอีกครั้ง หากท่านมีข้อสงสัยประการใดสอบถามได้ที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย โทร ๐๘๗ ๙๘๓ ๓๖๑๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยณรงค์ ศรีมันตะ)

หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา โทร. ๒๓๐๗

ที่ อว ๘๑๑๐.๘/๑๙๒

วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน คณาจารย์ภาควิชาศาสนาและปรัชญาทุกท่าน

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ได้รับอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประเภทงบประมาณเงินการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๘) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

ในการนี้ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา จึงใคร่ขออนุญาตให้นักวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากท่านโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนักวิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ท่านด้วยตนเองในช่วงระหว่างวันที่ ๑ -๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งนี้ นักวิจัยจะดำเนินการประสานติดต่อและยืนยันสถานที่ในการสัมภาษณ์ที่ท่านสะดวกกับท่านอีกครั้ง หากท่านมีข้อสงสัยประการใดสอบถามได้ที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย โทร ๐๘๗ ๙๘๓ ๓๖๑๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยณรงค์ ศรีมันตะ)

หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา โทร. ๒๓๐๗

ที่ อว ๘๑๑๐.๘/๑๙๒

วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ได้รับอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประเภทงบประมาณ เงินการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๘) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

ในการนี้ ภาควิชาศาสนาและปรัชญา จึงใคร่ขออนุญาตให้นักวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากท่านโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนักวิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ท่านด้วยตนเองในช่วงระหว่างวันที่ ๑ -๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗ ทั้งนี้ นักวิจัยจะดำเนินการประสานติดต่อและยืนยันสถานที่ในการสัมภาษณ์ที่ท่านสะดวกกับท่านอีกครั้ง หากท่านมีข้อสงสัยประการใดสอบถามได้ที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย โทร ๐๘๗ ๙๘๓ ๓๖๑๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยณรงค์ ศรีมันตะ)

หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา

ที่ อว ๘๑๑๐/๒๑๕๐

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มการวิจัย

เรียน ศิษย์เก่า (หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา)

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ได้รับอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประเภทงบประมาณเงินการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๘) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

ในการนี้ ทางคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เห็นว่าท่านเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญามหาวิทยาลัยบูรพา จึงใคร่ขออนุญาตเรียนเชิญท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มการวิจัยดังกล่าว ในวันเสาร์ที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ห้อง QS2-711 อาคาร ๖๐ พรรษามหาราชาินี ๒ และเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทางนักวิจัยได้แนบเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยและประเด็นการสนทนากลุ่มมาให้ท่านด้วย ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประสานงานของนักวิจัย ขอความกรุณาท่านแจ้งการตอบรับเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางอีเมลนักวิจัย pitchayarat@go.buu.ac.th ภายในวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ หากท่านข้อสงสัยประการใดสอบถามได้ที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย โทร ๐๘๗ ๙๘๓ ๓๖๑๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์

(รองศาสตราจารย์สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาศาสนาและปรัชญา

โทร. ๐ ๓๘๑๐ ๒๒๒๒ ต่อ ๒๓๐๗

ที่ อว ๘๑๑๐/๒๑๕๑

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๙ ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มการวิจัย

เรียน ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ปกครอง (หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา)

ด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ได้รับอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประเภทงบประมาณเงินการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ โครงการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๘) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

ในการนี้ ทางคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เห็นว่าท่านเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญามหาวิทยาลัยบูรพา จึงใคร่ขออนุญาตเรียนเชิญท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มการวิจัยดังกล่าว ในวันเสาร์ที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ห้อง QS2-711 อาคาร ๖๐ พรรษามหาราชาินี ๒ และเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทางนักวิจัยได้แนบเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยและประเด็นการสนทนากลุ่มมาให้ท่านด้วย ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประสานงานของนักวิจัย ขอความกรุณาท่านแจ้งการตอบรับเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางอีเมลนักวิจัย pitchayarat@go.buu.ac.th ภายในวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ หากท่านข้อสงสัยประการใดสอบถามได้ที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย โทร ๐๘๗ ๙๘๓ ๓๖๑๘

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาศาสนาและปรัชญา

โทร. ๐ ๓๘๑๐ ๒๒๒๒ ต่อ ๒๓๐๗

ภาคผนวก ค
เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย: HU 091/2567

โครงการวิจัยเรื่อง: การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

หัวหน้าโครงการวิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไล   หน่วยงานที่สังกัด: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ร่วมโครงการวิจัย คนที่ 1: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด   หน่วยงานที่สังกัด: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ร่วมโครงการวิจัย คนที่ 2: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ   หน่วยงานที่สังกัด: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้ร่วมโครงการวิจัย คนที่ 3: นางสาวสถาพร ไปเหนือ   หน่วยงานที่สังกัด: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วิธีทบทวน: Exemption   Expedited   Full board

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับที่ 1 วันที่ 9 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567
2. โครงการวิจัยฉบับภาษาไทย	ฉบับที่ 1 วันที่ 9 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันที่ 2 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567
4. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 1 วันที่ 2 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567
5. แบบเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบบันทึกข้อมูล (Data Collection Form) แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	ฉบับที่ 1 วันที่ 9 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567
6. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	
6.1 (ร่าง) หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล	ฉบับที่ 1 วันที่ 9 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2567

วันที่รับรอง : วันที่ 16 เดือน กันยายน พ.ศ. 2567

วันที่หมดอายุ : วันที่ 16 เดือน กันยายน พ.ศ. 2568

ลงนาม

(นายเจนวิทย์ นवलแสง)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ชุดที่ 2 (กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

**หมายเหตุ การรับรองนี้มีรายละเอียดตามที่ระบุไว้ด้านหลังเอกสารรับรอง **

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
(Participant Information Sheet)
สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า)

รหัสโครงการวิจัย : .....

(งานมาตรฐานและจริยธรรมในการวิจัย กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง : การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาโดย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมโครงการวิจัย “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ก่อนที่ท่านจะตกลงเข้าร่วมการวิจัย ขอเรียนให้ท่านทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา 2) สังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผลการศึกษาวิจัยที่เก็บรวบรวมจากท่านในส่วนนี้จะเป็ข้อมูลพื้นฐานให้กับภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

หากท่านตกลงที่จะเข้าร่วมการศึกษาวิจัยนี้ ข้าพเจ้าจะขอความร่วมมือให้ท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจำนวน 1 ครั้ง ใช้เวลาสนทนากลุ่มประมาณ 2 ชั่วโมง ณ ห้องประชุมชั้น 7 (ห้อง 710) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยประเด็นการสนทนากลุ่มจะมีจำนวน 3 ประเด็นหลัก ๆ ซึ่งข้าพเจ้าจะจัดส่งให้ท่านทราบล่วงหน้าก่อนการสนทนากลุ่มเป็นเวลา 2 สัปดาห์ และระหว่างการสนทนากลุ่มข้าพเจ้าจะขออนุญาตบันทึกเทปการสนทนากลุ่ม หากท่านไม่อนุญาตข้าพเจ้าจะไม่บันทึกข้อมูลใด ๆ การเข้าร่วมสนทนากลุ่มครั้งนี้ข้าพเจ้าจะดูแลค่าใช้จ่ายในการเดินทางของท่านในลักษณะแบบเหมาจ่าย ท่านละ 200 บาท รวมทั้งมีการจัดเตรียมอาหารกลางวันและอาหารว่างเพื่อต้อนรับท่านตลอดการสนทนากลุ่ม

การเข้าร่วมการวิจัยโดยการสนทนากลุ่มนี้เป็นไปโดยสมัครใจ ท่านอาจจะปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการศึกษาวิจัยนี้ได้ทุกเมื่อ โดยไม่กระทบต่อสิทธิประการใด ๆ ที่ท่านพึงได้รับต่อไป

- 1 -

BUU-IRB Approved
16 Sep 2024

ฉบับที่ 1.0 วันที่ 2 สิงหาคม 2567

การเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ไม่มีความเสี่ยงอันจะเกิดเป็นอันตรายต่อชีวิต จิตใจ ร่างกาย ชื่อเสียง เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของท่าน

ผลของการศึกษานี้อาจจะไม่เป็นประโยชน์กับท่านโดยตรง แต่ท่านอาจได้รับประโยชน์ทางอ้อม คือ ได้เครือข่ายและได้เสนอแนวคิดสู่การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการอย่างแท้จริง และเมื่อผลงานวิจัยนี้เสร็จสิ้นจะเป็นประโยชน์เชิงวิชาการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

โดยข้อมูลต่าง ๆ ของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล การนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้เป็นเวลา 1 ปี หลังการเผยแพร่ผลการวิจัย และจะถูกนำไปทำลายหลังจากนั้น

หากท่านมีคำถามหรือข้อสงสัยประการใด ท่านสามารถติดต่อข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โทร 038-102-307 โทรศัพท์มือถือหมายเลข 087-9833618 หรือหากผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามที่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถแจ้งมายังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม หมายเลขโทรศัพท์ 038-102-620 หรืออีเมล buuethics@buu.ac.th

ข้าพเจ้ายินดีตอบคำถามและข้อสงสัยของท่านทุกเมื่อ เมื่อท่านพิจารณาแล้วเห็นสมควรเข้าร่วมในการวิจัยนี้ แล้วขอความกรุณาลงนามในใบยินยอมร่วมโครงการที่แนบมาด้วยนี้ และขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
(Participant Information Sheet)
สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน)

รหัสโครงการวิจัย : .....

(งานมาตรฐานและจริยธรรมในการวิจัย กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง : การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมโครงการวิจัย “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ก่อนที่ท่านจะตกลงเข้าร่วมการวิจัย ขอเรียนให้ท่านทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา 2) สังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผลการศึกษาวิจัยที่เก็บรวบรวมจากท่านในส่วนนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) เพื่อการผลิิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

หากท่านตกลงที่จะเข้าร่วมการศึกษาวิจัยนี้ ข้าพเจ้าจะขอความร่วมมือให้ท่านตอบคำถามการสัมภาษณ์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ใน 3 ประเด็นหลัก รวมทั้งสิ้น 7 ข้อ โดยข้าพเจ้าจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ท่านด้วยตนเอง และระหว่างการสัมภาษณ์ข้าพเจ้าจะขออนุญาตจดบันทึกข้อความจากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสัมภาษณ์จะใช้เวลาประมาณ 40 นาที ภายหลังกการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นข้าพเจ้าจะขอมอบค่าชดเชยการเสียเวลาแก่ท่าน จำนวน 200 บาท

การเข้าร่วมการวิจัยโดยการสัมภาษณ์นี้เป็นไปโดยสมัครใจ ท่านอาจจะปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการศึกษาวิจัยนี้ได้ทุกเมื่อ โดยไม่กระทบต่อสิทธิประการใด ๆ ที่ท่านพึงได้รับต่อไป

การเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ไม่มีความเสี่ยงอันจะเกิดเป็นอันตรายต่อชีวิต จิตใจ ร่างกาย ชื่อเสียง เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของท่าน

- 3 -

BUU-IRB Approved

16 Sep 2024

ฉบับที่ 1.0 วันที่ 2 สิงหาคม 2567

ผลของการศึกษานี้อาจจะไม่เป็นประโยชน์กับท่านโดยตรง แต่ท่านอาจได้รับประโยชน์ทางอ้อม คือ ได้เครือข่ายและได้เสนอแนวคิดสู่การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการอย่างแท้จริง และเมื่อผลงานวิจัยนี้เสร็จสิ้นจะเป็นประโยชน์เชิงวิชาการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) เพื่อการผลิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

โดยข้อมูลต่าง ๆ ของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล การนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้เป็นเวลา 1 ปี หลังการเผยแพร่ผลการวิจัย และจะถูกนำไปทำลายหลังจากนั้น

หากท่านมีคำถามหรือข้อสงสัยประการใด ท่านสามารถติดต่อข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โทร 038-102-307 โทรศัพท์มือถือหมายเลข 087-9833618 หรือหากผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามที่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถแจ้งมายังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม หมายเลขโทรศัพท์ 038-102-620 หรืออีเมล buuethics@buu.ac.th

ข้าพเจ้ายินดีตอบคำถามและข้อสงสัยของท่านทุกเมื่อ เมื่อท่านพิจารณาแล้วเห็นสมควรเข้าร่วมในการวิจัยนี้ แล้วขอความกรุณาลงนามในใบยินยอมร่วมโครงการที่แนบมาด้วยนี้ และขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ ที่นี้

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
(Participant Information Sheet)
สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (นิสิตปัจจุบัน)

รหัสโครงการวิจัย : .....

(งานมาตรฐานและจริยธรรมในการวิจัย กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง : การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

เรียน ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญรัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอเรียนเชิญนิสิตเข้าร่วมโครงการวิจัย “การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา” ก่อนที่นิสิตจะตกลงเข้าร่วมการวิจัย ขอแจ้งให้นิสิตทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา 2) สังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งผลการศึกษานี้จะเก็บรวบรวมจากนิสิตในส่วนนี้จะป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) เพื่อการผลิิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป

หากนิสิตตกลงที่จะเข้าร่วมการศึกษานี้ ข้าพเจ้าจะขอความร่วมมือให้นิสิตตอบคำถามการสัมภาษณ์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ใน 3 ประเด็นหลัก รวมทั้งสิ้น 7 ข้อ โดยข้าพเจ้าจะเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์นิสิตด้วยตนเอง และระหว่างการสัมภาษณ์ข้าพเจ้าจะขออนุญาตจดบันทึกข้อความจากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสัมภาษณ์จะใช้เวลาประมาณ 40 นาที ภายหลังกการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นข้าพเจ้าจะขอมอบค่าชดเชยการเสียเวลาแก่นิสิต จำนวน 200 บาท

การเข้าร่วมการวิจัยโดยการสัมภาษณ์นี้เป็นไปโดยสมัครใจ นิสิตอาจจะปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการศึกษานี้ได้ทุกเมื่อ โดยไม่กระทบต่อผลการศึกษาหรือสิทธิประการใด ๆ ที่นิสิตพึงได้รับต่อไป

การเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ไม่มีความเสี่ยงอันจะเกิดเป็นอันตรายต่อชีวิต จิตใจ ร่างกาย ชื่อเสียง เสรีภาพ หรือทรัพย์สินของนิสิต

- 5 -

BUU-IRB Approved

16 Sep 2024

ฉบับที่ 1.0 วันที่ 2 สิงหาคม 2567

ผลของการศึกษานี้อาจจะไม่เป็นประโยชน์กับนิสิตโดยตรง แต่นิสิตอาจได้รับประโยชน์ทางอ้อม คือ ได้เครือข่ายและได้เสนอแนวคิดสู่การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ตอบสนองและตรงต่อความต้องการอย่างแท้จริง และเมื่อผลงานวิจัยนี้เสร็จสิ้นจะเป็นประโยชน์เชิงวิชาการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2568) เพื่อการผลิิตมหาบัณฑิตที่ตอบสนองและตรงต่อความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง

โดยข้อมูลต่าง ๆ ของนิสิตจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และจะไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล การนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้เป็นเวลา 1 ปี หลังการเผยแพร่ผลการวิจัย และจะถูกนำไปทำลายหลังจากนั้น

หากนิสิตมีคำถามหรือข้อสงสัยประการใด นิสิตสามารถติดต่อข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์รัตน์ เหมนาไลย ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โทร 038-102-307 โทรศัพท์มือถือหมายเลข 087-9833618 หรือหากผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามที่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถแจ้งมายังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม หมายเลขโทรศัพท์ 038-102-620 หรืออีเมล buuethics@buu.ac.th

ข้าพเจ้ายินดีตอบคำถามและข้อสงสัยของนิสิตทุกเมื่อ เมื่อนิสิตพิจารณาแล้วเห็นสมควรเข้าร่วมในการวิจัยนี้ แล้วขอความกรุณาลงนามในใบยินยอมร่วมโครงการที่แนบมาด้วยนี้ และขอขอบคุณในความร่วมมือของนิสิตมา ณ ที่นี้

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารแสดงความยินยอม
ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)
สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (ผู้ใช้บัณฑิต ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า)

รหัสโครงการวิจัย: .....

(งานมาตรฐานและจริยธรรมในการวิจัย กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ให้คำยินยอม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนั้นไม่มีผลกระทบต่อสิทธิประการใด ๆ ที่ข้าพเจ้าจะพึงได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในส่วนที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอมให้แก่ข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม ..... พยาน

(.....)

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยให้ความยินยอมด้วยการประทับลายนิ้วหัวแม่มือ ขอให้มียพยานลงลายมือชื่อรับรองด้วย

- 1 -

BUU-IRB Approved

16 Sep 2024

ฉบับที่ 1.0 วันที่ 2 สิงหาคม 2567

เอกสารแสดงความยินยอม
ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)
สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (ผู้บริหารระดับคณะ คณาจารย์ผู้สอน)

รหัสโครงการวิจัย: .....

(งานมาตรฐานและจริยธรรมในการวิจัย กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้กรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ให้คำยินยอม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนั้นไม่มีผลกระทบต่อสิทธิประการใด ๆ ที่ข้าพเจ้าจะพึงได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในส่วนที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอมให้แก่วข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม ..... พยาน

(.....)

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยให้ความยินยอมด้วยการประทับลายนิ้วหัวแม่มือ ขอให้มียพยานลงลายมือชื่อรับรองด้วย

- 2 -

BUU-IRB Approved

16 Sep 2024

ฉบับที่ 1.0 วันที่ 2 สิงหาคม 2567

เอกสารแสดงความยินยอม
ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)
สำหรับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (นิสิตปัจจุบัน)

รหัสโครงการวิจัย: .....

(งานมาตรฐานและจริยธรรมในการวิจัย กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้กรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ให้คำยินยอม วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนั้นไม่มีผลกระทบต่อผลการศึกษาหรือสิทธิประการใด ๆ ที่ข้าพเจ้าจะพึงได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในส่วนที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอมให้แกข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม ..... ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม ..... พยาน

(.....)

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยให้ความยินยอมด้วยการประทับลายนิ้วหัวแม่มือ ขอให้พยานลงลายมือชื่อรับรองด้วย

- 3 -

BUU-IRB Approved

16 Sep 2024

ฉบับที่ 1.0 วันที่ 2 สิงหาคม 2567

ภาคผนวก ฉ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อการวิจัยเรื่อง
“การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา”

วันที่สนทนากลุ่ม.....

เวลา.....น. สถานที่.....

ประเด็นการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย

1. ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 1.1 ด้านสมรรถนะของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา
  - 1.2 ด้านคุณลักษณะของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา
2. ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 ด้านความรู้ (Knowledge) ของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา
  - 2.2 ด้านทักษะ (Skill) ของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา
  - 2.3 ด้านจริยธรรม (Ethics) ของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา
  - 2.4 ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาวิชาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพา
3. ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568)

BUU-IRB Approved
16 Sep 2024

แบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัยเรื่อง
“การประเมินความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา”

รหัสผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์.....

วันที่สัมภาษณ์.....

เวลา.....น. สถานที่.....

ประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. ประเด็นความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568)

ด้านสมรรถนะ

- 1.1 ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อสมรรถนะของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ด้านคุณลักษณะ

- 1.2 ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของมหาบัณฑิต ที่จบในสาขาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

BUU-IRB Approved
16 Sep 2024

2. ประเด็นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความต้องการและความคาดหวังต่อหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568)

ด้านความรู้ (Knowledge)

2.1 ในด้านความรู้ (Knowledge) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิต
 ที่จบในสาขาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้ว่าควรมีความรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ด้านทักษะ (Skill)

2.2 ในด้านทักษะ (Skill) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิต
 ที่จบในสาขาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้ว่าควรมีทักษะสำคัญและจำเป็นอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ด้านจริยธรรม (Ethics)

2.3 ในด้านจริยธรรม (Ethics) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิต
 ที่จบในสาขาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้ว่าควรมีจริยธรรมที่โดดเด่นอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ด้านคุณลักษณะบุคคล (Character)

2.4 ในด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) ท่านมีความต้องการและมีความคาดหวังต่อมหาบัณฑิต
 ที่จบในสาขาศาสนาและปรัชญา ของมหาวิทยาลัยบูรพานี้ว่าควรมีลักษณะบุคคลเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

BUU-IRB Approved

16 Sep 2024

3. ประเด็นแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568)

3.1 ท่านคิดว่าแนวทางการพัฒนาของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยบูรพา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568) ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BUU-IRB Approved
16 Sep 2024